

Folkvisedans Laget

i Stockholm

*En samling kväden och
folkvisor*

FOLKVISEDANS LAGET

I STOCKHOLM

KVÄDEN OCH FOLKVISOR

SJUNGNA TILL DANS INOM LAGET

SAMLADE TILL DEN 100:DE

SAMMANKOMSTEN I

HÖGLOFTET Å

SKANSEN

1918

$\frac{26}{1}$

*Folkqvädet sluter i sig, nu ett gladt,
nu ett mörkt, alltid ett sannt. Glädjen
är här af sällsam art, ty gladare glädje
finnes icke. Icke mörkare mörker.*

RICHARD DYBECK.

Det tiotal kväden, folkvisor och sånglekar, som kom till utförande vid Skansens vårfester 1904 och 1905 och sålunda blef grundläggande för Folkvisedanslagets verksamhet, utökades under Lagets första arbetsår med endast ett fåtal nya nummer. En folkvisa blir nämligen ingalunda med ens dansringens egendom i sådan grad, att danssteg, melodi och textinnehåll smälta samman till den enhet, som är nödvändig för skapandet af verklig folkvisedans.

Efter hand visade det sig emellertid helt naturligt för Lagets fortbestånd nödvändigt att med denna första samling införlifva ett större antal visor. Detta så mycket hellre som i tillgänglig litteratur visor funnos i högsta grad förtjänta af att återupplifvas och framföras i sin ursprungliga form — till trådad dans. Ännu ett skäl för nyförvärf utgjorde det förhållandet — framhållet i Lagets krönika (utgifven 1915) — att en folkvisa, af försångaren utförd med kraft och stämning, redan från början kan erhålla en personlig särprägel, som är oförenlig med visans förflyttande hur som helst, från man till man. För samman slutningen i sin helhet är det ju en styrka att förfoga öfver så många försångarkrafter som möjligt.

Särskildt under de tre sista åren har Lagets s. a. s. aktiva förråd af kväden och folkvisor rikligt utökats. Den nyligen bortgångne medlemmen — mångårig styrelseledamot och Lagets ordförande under flere år — hyste stort intresse just för förvärf till visförrådet och ifrade för den befintliga samlingens utgifvande i tryck. Det var därför en stor förlust att vid arbetet med detta häfte gå miste om hans hjälp.

Förutom det femtiotal kväden och folkvisor, som här samlats, sjungas inom Laget ett stort antal ringlekar, hvarjämte andra sånger, bordvisor o. d. så småningom uppnått en ganska betydande siffra. Då emellertid de sistnämnda grupperna i ännu högre grad genom muntlig tradition fortleva inom Laget, skulle arbetet med deras efterspannande och upptecknande tagit alltför mycken tid i anspråk och sålunda högst betydligt fördröjt utgifvandet. Äfven ur andra synpunkter har det ansetts lämpligast, att i detta första häfte, som man hoppas ej skall blifva det sista, begränsa sig till visor, sjungna till de uråldriga sexstegen i kedjedans.

Om den stora betydelse dansen haft för melodiernas bevarande skrifver Hjalmar Thuren i *Folkesangen paa Færøerne*: »Ikke blot er Dansen Skyld i, at et saa stort Antal Melodier har holdt sig til vore Dage; ogsaa Melodiernes oprindelige Rytmi og Tonalitet er til dels bibeholdt, idet Dansekæden har styrket Sangens Fasthed ved at hindre den enkelte Sanger i at afvige for stærkt fra Traditionen. Erfaringen viser andetsteds, at Folkemelodier hurtigt forvanskes, saa snart de unddrages de dansendes Kontrol og bliver Enkeltmands Eje.»

Det kan tyckas, att en utförlig dansbeskrifning i samband med visorna vore på sin plats. De senare årens erfarenheter hafva emellertid understrukt vanskligheten af en dylik och mana till försiktighet med att från Lagets sida i tryck fastslå formen för kedjedansens utförande. Efter det för Lagets verksamhet så synnerligen betydelsefulla besöket hos *Fóroyingafelag* i Köpenhamn våren 1916, då medlemmar af styrelsen bereddades tillfälle deltaga i nämnda förenings »stordans», bevaras i reseberättelsen följande meddelande: »Den på samma gång fasta och smidiga färöfattningen, där egen höger hand omsluter grannens vänstra (alldeles som när man leder ett barn stadigt vid handen) och båda underarmarna — egen höger utanför grannens vänstra — ligga tätt intill hvarandra, hvilat liksom lätt fjädrande upp mot bröstet samt ger och tager

stöd i lika mått. Förstärkt af en för ögat mer eller mindre skönjbar vaggning af *hela* kroppen och tillsammans med noggrann sexstegsfigur, *bär* nämnda länkfattning framåt på ett sätt, som ovillkorligen leder tanken till kraftförnyelsen hos ett perpetuum mobile.»

De visor som med några få undantag här medtagits ur så pass svårtillgängliga samlingar som Geijer och Afzelius, *Svenska folkvisor*, Arwidsson, *Svenska fornsånger* och Dybeck, *Runa*, hafva införts hufvudsakligen i anslutning till det förstnämnda verkets ordningsföljd. I slutet af häftet äro samlade de *öfversättningar* som införlifvats med Lagets visförråd. Af dessa höra *Sigurdskvädet*, *Ormen Långe* och *Åka på isen hala* till det antal grundläggande visor, hvilket utfördes vid Skansens vårfest 1904, då ett svenskt lag för första gången framförde folkvisedans inom Nordiska Museets område. De svenska kväden som äga motsvarande betydelse och bevaras i minnet af de första deltagarna äro *Didriksvisan*, *Lindormen* och *Sven i Rosengård*.

Visor innehållande ett tjugutal strofer hafva i allmänhet ej förkortats, utan intagits i sin helhet, äfven om en och annan strof af försångaren uteslutits. Där strofantalet varit för stort att helt och hållet inrymmas, har den ursprungliga nummerföljden bibehållits för att sålunda ge upplysning om visans verkliga omfång.

I sin inledning till *Svenska folkvisor* skrifver Erik Gustaf Geijer 1814, i det han hänvisar till visorna i boken »hvarast likväl, för att säga sanningen, det gör mig hjärtligen ondt att se dem. Deras element är ej papperet, utan friska luften, skogarne och den nordiska naturen. I århundraden hafva de blott lefvat i sångens melodiska vågor: släkten efter släkten hafva i deras enfaldiga toner funnit ett uttryck för sina känslor; och deras offentliga framställande för konstkännarens näsa är egentligen en strandning på det torra.»

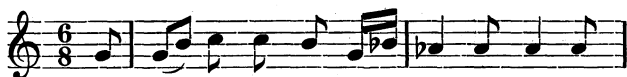
Trots det glädjande faktum att visorna inom Laget verkligen lefva i sitt ursprungliga skick, har något af samma känsla, som föranledde Geijers ofvannämnda uttalande,

gjort sig förnimbar vid ordnandet till tryckning af denna samling. Det är nämligen något förunderligt med en folkdikt, hvars ton och innehåll så småningom klarnat för en, utan förmedling af trycksvärtan. Det är som att varsamt leta sig till linjer och färger i en gammal väfd tapet. Dock, för att med detta idealiska förfaringssätt nå något resultat, fordras ett så pass flitigt deltagande i sammankomsterna, som är endast ett fåtal medlemmar beskärddt eller af dem tillvarataget.

Lika viktigt som det för folkvisedansens rätta utöfning är, att deltagarna i »ringen» känna hvarandra och hållas samman af gemensamma minnen, är också, att de äro medvetna om, hvad som händer i visan, så att omkvädet kan liksom förstärka strofens innehåll. Genom utgifvandet af denna samling, till hvars tryckningskostnader några intresserade medlemmar lämnat bidrag, tillmötesgår Lagets styrelse sålunda upprepade framställningar från medlemmar och hugfäster samtidigt den 100:de sammankomsten i Högloftet å Skansen.

1. Didriksvisan.

Didriksvisorna höra till de äldsta svenska kämpavisorna. Den här upptagna, som återfinnes i en handskrifven visbok från omkring 1600, förvarad på Kongl. Bibl. i Stockholm, handlar om Didrik af Bern, sagonamnet för östgoternas konung Teodorik (d. 526 e. Kr.), och hans i Norden mest kände kämpe Vidrik Velandsson, son till den i nordiska myter och sägner kände konstfärdige smeden Veland och konungadottern Botil. — Efter Steffen, *Svenska folkvisor*, nr: 1. Melodien efter Arwidsson, *Svenska fornsånger*, I, nr: 3.

1. Kong Did-rik sit-ter på Ber-tingsborg, han

ser sig ut så vi-da: »Gud gif-ve, jag vess-te

käm-pen den, mig tor-de i mor-gon bi-da!» Här

står en borg för Bern, och där bor innekong Didrik.

2. Det svarade mäster Hillebrand,
han var en kämpe så vis:
»Visa vill jag dig kämpen den,
och han heter Bernevis.»
3. »Hör du, mäster Hillebrand,
du äst en kämpe så starker.

- du skalt rida främst uti Bertingsborg
och föra vår sköldemärke.»
4. Svarade mäster Hillebrand,
han var en kämpe så vis:
»Jag rider icke främst i skogen i dag,
ty mig sömmer icke den pris.»
 5. Det svarade Vidrik Velandsson,
han var så modig i håge:
»Allt vill jag vara den förste man,
som rider i Bertings skoge.»
 6. Vidrik rider åt vägen fram,
han yppa' en visa och kvad;
det hördes femton miler
uti det salta haf.
 7. Det var Vidrik Velandsson,
han inåt skogen red;
där fann han på Långe Bern rese,
han låg både svarter och leer.
 28. Det var Långe Bern rese,
han skulle gullet upphämta,
och så högg Vidrik hans hufvud af,
det måtte han fullväl vänta.
 29. Då tog han den döde kropp
och reste honom till en ek,
så red han till konung Didrik
sade af den underlig lek.
 30. Så tog han den manneblod,
han smorde sig och sin häst,
så red han till konung Didrik,
sade sig vara skamlig läst.
 31. »Hafver du fått både hugg och slag
av Reser, så är det illa;
så ville vi draga till Bern igen
och ingen man mera spilla.»
 32. »Du vänd dig om, konung Didrik,
du vänd dig snart med mig:
allt det guld, som Reser äger,
det vill jag visa dig.»
 33. Det var alla kung Didriks män,
när de finge Reser se,

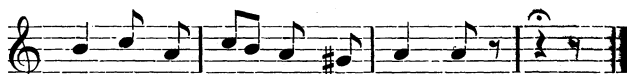
- så lätt de åt skogen rände,
man måtte väl åt dem le.
34. Fram kom Vidrik Velandsson,
han gjorde dem stor spe:
»Huru skulle I honom lefvandes bida,
I tår honom icke dödan se.»
35. Vidrik stötte på rese med skaft,
att hufvudet drog i mark:
»Det må jag för sanning säga,
Reser var en kämpe stark.»
36. »Hafver du slagit Reser i dag,
det spörjs om landet så vida;
den kämpen är icke i världen till,
du ju vill med strida.»
37. Så togo de det röda guld.
de bytte det på strand,
och Vidrik hände den bästa part till,
som värfvade det med sin hand.
Här står en borg för Bern, och där bor inne
kong Didrik.

2. Kämpen Grimborg.

»En allmänt känd äkta nordisk kämpavisa, upptecknad efter en tradition i Västergötland. I alla landsorter finner man den tryckt; men alltid med tydliga spår af förfälskning, hvilket lättast upptäcket, då den jämföres med sin melodi.» Visan innehåller 50 strofer. Såsom synes ha endast delar af första hälften här medtagits.

Efter Geijer och Afzelius, *Svenska folkvisor*, ny uppl., n:r 4.

ru - nor så väl med den ä - ran?

2. Stallbroder talte till stallbrodern sin:
»Och har du inte lust att gifta dig än?»
3. »Väl vet jag så väner en fager mö och vif;
Men friar du dit, det kostar ditt lif.»
4. »Och kära min stallbroder, följ du mig dit!
Och dig vill jag gifva min gångare hvit.»
7. Och när som de kommo till jungfruns gård,
Gårdsgårdarna voro af järn och stål.
9. Och Grimborg han klappade med vantarne grå:
»Statt upp, sköna jungfru, drag låsen ifrå!»
10. »Med ingen så hafver jag stämman lagt,
Och ingen så släpper jag in om natt.»
11. Han gjorde sina fingrar båd' mjuka och små;
Så lätteligen drog han den låsen ifrå.
12. Och Grimborg han satte sig på rödan gullstol:
»Statt upp, sköna jungfru, drag af mina skor!»
16. Konungen ropte öfver hela sin gård:
»Ständer upp, mina hofmän, I kläden er i stål!»
19. Och Grimborg han uppå dörren sprang;
Han slog den igen, så låsen han sang.
20. Och somliga han spjärnte och somliga han slog,
Och tolf tusen hofmän för hans fötter dog'.
21. Och Grimborg tar jungfrun vid fagergulan lock,
Så binder han henne vid sadelnknapp.
22. Så rider han öfver den trettimila skog,
Slätt inte så talte han ett endaste ord.
25. Grimborg han rider på sin moders gård,
Och ute för honom hans moder står.
26. »Och hör du, herr Grimborg, hvad jag säger dig
Och hvar har du tagit den fagra unga brud?»
27. »Henne har jag tagit i konungens gård
Med starkan arm och med järn och stål.»

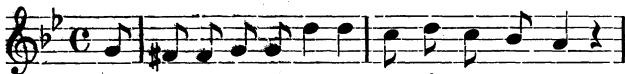
3. Sven i Rosengård.

»Denna vackra lämning af en äkta nordisk fornsång är upptecknad efter traditioner i Värmland.» (1.)

»Mera allmän än föregående och känd i flere landsorter.» (2.)

Efter Geijer och Afzselius, *Svenska folkvisor*, ny uppl., nr 54, 1 och 2; mel. 2.

Från Arwidsson, *Svenska fornsånger*, I, nr 87, äro tillagda stroferna om fjädern.

1. »Hvar har du va't så län-ge, Sven i Ro-sen-gård?» —

»Jag har va-rit i stal-let.» Kä-ra mo-der vår. I

vän - ten mig sent el - ler ald - rig.

2. »Hvad har du gjort i stallet?» —
»Jag har vattnat fålarna.»
3. »Hvarför är din kläder så blodig?» —
»Hvita fålan spjärnte mig.»
4. »Hvarför är din skjorta så blodig?» —
»Jag har mördat broder min.»
5. »Hvart skall du då ta' vägen?» —
»Jag skall rymma af landet.»
6. »När kommer du tillbaka?» —
»När korpen han hvitnar.»
7. »Och när hvitnar korpen?» —
»När svanen han svartnar.»
8. »Och när svartnar svanen?» —
»När fjädern hon sjunker.»
9. »Och när sjunker fjädern?» —
»När gråsten han flyter.»
10. »Och när flyter gråsten.
Du Sven i Rosengård?» —
»Stenen flyter aldrig,
Kära moder vår.
I vänten mig sent, men jag kommer aldrig.»

4. Samsing.

»Ämnet för denna sång är detsamma, hvarmed Vilkina Saga begynner. Denna berättar, att i staden Salerno härskade en jarl vid namn *Rodgeir*, hvilken hade en utmärkt skön dotter *Hildesvid*. Riddaren *Samson*, ryktbar genom sin styrka, djärfhet och jättelika växt, älskade henne och lockade henne att med sig fly ifrån sin fader. En uppteckning utgörande endast 18 verser finnes i en gammal handskrift från Jämtland (1560).»

Efter Arwidsson, *Svenska fornsånger*, I, n:r 17, a och b.

2. »Hören liten Kerstin hvad jag säger er.
Viljen I blifva min kära fästemo?»
3. »Så gärna jag det gjorde,
Om för min fader jag torde.»
4. »På mig aktar fader, på mig aktar mor,
På mig aktar syster så väl som bror.»
5. »På mig så aktar min fästeman,
Det mesta jag rädes, så rädes jag för han.»
6. Samsing ledde ut gångaren grå,
Och så lyfter han lilla Kerstin därpå.
7. Herr Samsing han lyfte på sin hatt:
»Hälsen I konungen mång tusende god natt!»

10. Brådt kom in för konungen så:
»Skön Kerstin är med våld bortförd.»
11. Konungen ropade öfver sin gård:
»Mina käre hofmän I kläder er i stål!»
19. Så rida de ut till Samsingens gård,
Där Samsingen ute före dem står.
20. Lilla Kerstin titta sig genom vindet ut,
Hon såg icke himmel för sköld och spjut.
22. Lilla Kerstin hon var icke Samsingen falsk,
Hon knäppte guldbrynjan kring Samsingens hals.
25. Han högg ihjäl fyra, han högg ihjäl fem,
Han högg ihjäl alla konungens hofmän.
30. Samsing han rider i konungens gård,
Där konungen ute för honom står.
34. Samsing drar på sitt gyllene svärd:
»Vore du ej kung, du fore samma färd!»
35. »Hr Samsing, Hr Samsing, du stilla ditt svärd;
Ty detta är ej konungen värd.»
36. »Jag ger dig halfva mitt rike och halfva mitt bo,
Och min kära dotter till en måg så god!»
I lyden ock på rådet.

5. Herr Carl eller klosterrofvet.

»Efter traditioner från Norrland och Västergötland. Är en bland de allmännaste folkvisor, och utföres ofta af ungdomen i landsorterna såsom ett mimiskt skådespel.»

Efter Geijer och Afzelius, *Svenska folkvisor*, ny uppl., n:r 24.

I samma samling återfinnes som n:r 92 en visa, *Klosterrofvet*, med tragiskt innehåll, behandlande en historisk händelse.

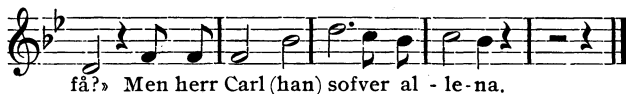
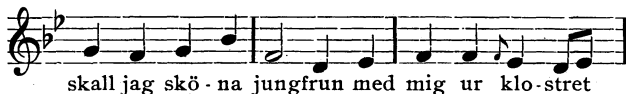
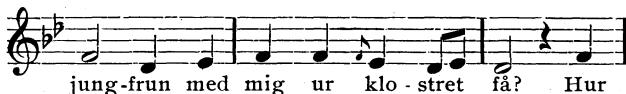
Jfr melodiens fjärde takt med n:r 11 i *Sångdansar* utgifna af Nordiska Museet.

1. Herr Carl han gick för sin fo - ster-mor in, Han

frå - - ga-de hen-ne om råd: »Hur skall jag skö-na

2. »Du lägg dig sjuk, du lägg dig död,
Du lägg dig uppå bår,
Så kan du sköna jungfrun
Med dig ur klostret få.»
3. In kommo de småsvennerne,
Voro klädde i kläderna blå:
»Och lyster skön jungfrun i vakstugan gå
Och se herr Carl på bår?»
4. Och in kommo de småsvennerne,
Voro klädde i kläderna röd':
»Behagar skön jungfrun i vakstugan gå
Och se herr Carl är död?»
5. Och in kommo de småsvennerne,
Voro klädde i kläderna hvit':
»Behagar skön jungfrun i vakstugan gå
Och se herr Carl stå lik?»
6. Och jungfrun gick för sin fostermoder in,
Och frågade henne om råd:
»Ack, kan jag i vakstugan få gå
Och se herr Carl på bår?»
7. »Och inte vill jag dig gifva råd,
Ej heller så nekar jag dig;
Men om du i afton i vakstugan går,
Herr Carl han sviker dig.»
8. Och jungfrun inför dörren gick,
Hon glimmade som en sol;
Men herr Carls falska hjärta
Det låg på bår och log.

9. Och jungfrun till hans hufvud gick,
Hon såg på hans krusade hår:
»Ack, medan du här lefde,
Du höll mig ganska kär.»
10. Och jungfrun hon till fötterna gick,
Hon lyfter på hvitan linn':
»Ack, medan du här lefde,
Du var allrakärasten min.»
11. Och jungfrun hon till dörren gick,
Hon bjöd sina systrar god natt;
Herr Carl, som uppå bären låg,
Sprang upp, tog henne fatt.
12. »I bären ut min bår igen,
I skänken mjöd och vin,
I morgon skall mitt bröllop stå
Med allrakärasten min.»
13. Det var de klosterunnor —
De läste uti bok —
»Visst var det en Guds ängel,
Som bort vår syster tog.»
14. Och alla klosterunnor
De sjöngo för sig:
»Krist, gif en sådan ängel
Komm', tog' båd mig och dig!»
Men herr Carl sofver allena.

6. Lindormen.

Lindormen är i folkföreställningen en orm af ofantlig storlek. I denna visa är lindormen en förtrollad prins, som återfår sin verkliga gestalt, när han funnit en ung kvinna, som frivilligt vill följa honom. Den här följda texten är upptecknad i Småland år 1838 och finnes bevarad i *Hyllén-Cavallius'* folkvisesamling i Kongl. Bibl.

Efter Steffen, *Svenska folkvisor*, 49. Melodien efter Arwidsson. *Svenska fornsånger*, II, nr 139.

fullt åt-ta år. De lek-te ut - i nät-ter och

al - - la si - - na da - - gar.

2. Och när som det led på det nionde år,
Då kom där till henne en lindorm så grå.
3. »Hör, Signild lilla, hvad jag säger dig,
Hafver du ej lust att följa nu med mig?»
4. Och Signild hon gick, och lindormen han rann,
Och Signild lilla mötte bröderna fem.
5. »Hör du, Signild lilla, hvad vi säga må,
Hvarföre skall du följa lindormen så?»
6. »Käre mine bröder, lät mig ha min gång,
Ty mig är så spådt allt uti min barndom.»
7. Och när som de kommo i blomstrande lund,
Då lyste Signild lilla att hvila en stund.
8. Och Signild lilla bredde ut kappan den blå,
Och lindormen lade sig så varligt därpå.
9. Och Signild lade sig på kappan ock ned,
Och lindormen smög sig så sakta bredvid.
10. Och när de hade sofvit till dager ljus,
Så vaknar Signild lilla uti ett kungahus.
11. Och Signild lilla ser sig noga omkring,
Och kring henne stodo tärnor i ring.
12. Och Signild lilla räcker snöhvita hand,
Så kom där till henne den fagraste man.
13. Och prinsen han sade till Signild alltså:
»Min styfmor har gjort mig till lindormen grå:
14. Det skall du få vara, det säger jag nu,
Tills någon godvilligt vill vara din brud.»
15. Och prinsen klappar Signild på rosenkind:
»Vill du nu bli den aldra kärastan min?»

16. Och Signild lilla tog han allt uti sin famn
Och gafna gullringar och drottningensamn.
17. Och det blef stor glädje i unga kungens gård,
— Och de lekte —
Det har ej vatt en sådan på fyra tjugo år.
De lekte uti nätter och alla sina dagar.

7. Sorgens makt.

»Sjunges ännu i skogstrakten af Västergötland. Bland flere upptecknade traditioner har blott en enda denna sista vers (15), hvilken om han än i senare tider tillkommit, dock tydligen tillhör den fullkomligare upplösningen af denna folksång.»

»På mångfaldiga håll förnimma vi spåren af en folktro, som ännu icke torde hafva dött ut, att yttringar af djup sorg störa de dödas hvila i grafven.»

Efter Geijer och Afzelius, *Svenska folkvisor*, ny uppl., nr 6.

2. Han klappade på dörren med fingrarna små:
»Statt upp, liten Kerstin, tag låsen ifrå!»

3. »Med ingen så hafver jag stämma satt,
Och ingen så släpper jag in här om natt.»
4. »Statt upp, liten Kerstin, tag låsen ifrå!
Jag är den ungersven, du förr så hållit af.»
5. Och jungfrun hon mände så hastelig uppstå,
Så lätt tager hon den låsen ifrå.
6. Så satte hon honom på rödan gullskrin
Och tvådde hans fötter i klaraste vin.
7. Så lade de sig i sängen ner;
De talade så mycket, de sofvo inte mer.
8. »Och hanarna börja nu gala;
De döde få ej längre hemma vara.»
9. Och jungfrun steg upp och tog på sig sina skor;
Så följde hon den ungersven öfver långan skog.
10. Och när som de kommo fram till kyrkogård,
Då började försvinna hans fagergula hår.
11. »Och se, sköna jungfru, hur månen upprann!»
Så hastelig den ungersven från henne försvann.
12. Då satte hon sig ned allt uppå hans graf:
»Och här skall jag sitta, tills Herren Gud mig tar.»
13. Då hördes svara den ungersven:
»Och hör du, liten Kerstin, gå hem igen!»
14. »För hvar och en tår, som du fäller uppå jord,
Min kista hon blifver så full utaf blod.»
15. »Men hvar gång på jorden du är i hjärtat glad» —
Hvem bryter löfven af liljetråd? —
»Min kista hon blifver så full af rosors blad,
I fröjden eder alla dagar.

8. Hillebrand.

»Sjunges i bergs- och skogsbygden af Västergötland. Riddarens namn förändras på somliga ställen till *Hillemo*, under hvilket namn den med några förändringar äfven blifvit sänd från Norrland.»

»Det ansågs menligt för kämpakraften, att under striden nämna en riddares namn: det kallades att dödnämna.»

Efter Geijer och Afzelius, *Svenska folkvisor*, ny uppl., n:r 2, 1.

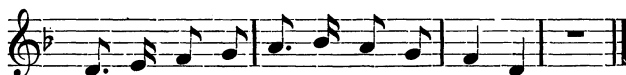

gård - Ut - i lun - den — Och där tjän-te

han ut - i fem - ton run - da år. För

den han had' tro-lof - vat i sin ung-dom.

2. Han tjänste där inte så mycket för guld,
Som för att fröken Gulleborg var honom så huld.
4. »Och hör du, fröken Gulleborg, hvad jag månd'
säga dig:
Lyster dig att fara utaf landet med mig?»
5. »Och nog vill jag fara utaf landet med dig,
Vore ej så många, som akta uppå mig.»
7. »På mig akta vänner, på mig aktar släkt,
Men mest aktar riddaren, som mig hafver fäst.»
8. »Jag skär dig en klädning af skarlakan fin,
Så känner han dig ej på din rosande kind.»
11. Så redo de öfver den trettimila skog,
Och där mötte dem en riddare så god.
14. »Väl tyckes mig känna den rosande kind,
Men inte så känner jag skarlakanskappan fin.»
15. »Faren väl, faren väl, med tusende god natt,
Och hälsa fröken Gulleborg med tusende god natt!»
16. Men när som de ridit så liten en stund,
Så lyster fröken Gulleborg att hvila en stund.
17. »Och Hillebrand, Hillebrand, du sof inte nu!
Jag hör nu min faders basuner de sju.»
19. »Och när som jag rider uti striden fram,
Då, kära fröken Gulleborg, nämn icke mitt namn!»
22. Det första slag, som de redo i hop,
Så slog han hennes broder och ett manskap så stort.

23. Det andra slag, som de redo ihop,
Han slog hennes fader och ett ridderskap så stort.
24. »Och Hillebrand, och Hillebrand, du stilla ditt svärd!
Den döden var inte min goda fader värd.»
25. De orden ej förr hade Gulleborg sagt,
Sju blodiga sår hade Hillebrand fått.
31. Och Hillebrand red till sin kära faders gård,
Och ute för honom hans hulda moder står.
35. »Och kära min syster, I krusen mitt hår,
Och kära min fader, I reden till min bår!»
36. »Och Hillebrand, Hillebrand, tala inte så!
Med lust och fröjd vårt bröllop om Torsdag månd'
stå.»
37. »Vårt bröllop skall stånda i det mörka hus;
Men inte lefver Hillebrand tills dager är ljus.»
38. Och när det vardt dager och dager stod ljus,
Så bars det tre lik ut ur Hillebrands hus.
39. Det ena var herr Hillebrand, det andra var hans mö —
Uti lunden —
Det tredje var hans moder, i sorg var hon död.
För den han had' trolofvat i sin ungdom.

9. Liten Karin.

»Sjunges nästan i alla landsorter, och sällan får man höra den på två ställen lika. — Den här anförda är upptecknad i Västergötland. Melodien från Uppland.

Genom många århundraden klingar sålunda mot oss en martyrhistoria, som skymtar redan hos den gamle biskopen Eusebius.»

Efter Geijer och Afzelius, *Svenska folkvisor*, ny uppl., n:r 3, 1.

En intressant variant med helt olika melodi återfinnes i *Folkvisor*, upptecknade och utgifna af Selma Colliander, 1902.

tjän - te på un - ga kun-gens gård; Hon

ly - - ste som en stjär - - na Bland

al - la tär - nor små. Hon ly - ste som en

stjär - na Bland al - la tär - nor små.

2. Hon lyste som en stjärna
Allt bland de tärnor små.
Och unga kungen talte
Till liten Karin så:
3. »Och hör du, liten Karin,
Säg vill du blifva min?
Grå hästen och gullsadelen
Dem vill jag gifva dig.»
4. »Grå hästen och gullsadelen
Jag passar inte på;
Gif dem din unga drottning,
Låt mig med äran gå.»
5. »Och hör du, liten Karin,
Säg vill du blifva min?
Min rödaste gullkrona
Den vill jag gifva dig.»
6. »Din rödaste gullkrona
Jag passar inte på;
Gif den din unga drottning,
Låt mig med äran gå.»
7. »Och hör du, liten Karin,
Säg vill du blifva min?

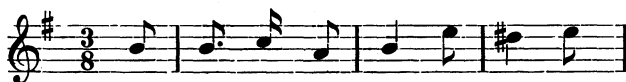
Mitt halfva kungarike
Det vill jag gifva dig.»

8. »Ditt halfva kungarike
Jag passar inte på;
Gif det din unga drottning,
Låt mig med äran gå.»
9. »Och hör du, liten Karin,
Vill du ej blifva min,
Så skall jag låta sätta dig
I spiketunnan in.»
10. »Och vill du låta sätta mig
I spiketunnan in,
Guds änglar små de se att jag
Oskyldig är därtill.»
11. De satte liten Karin
I spiketunnan in,
Och konungens små svenner
de rullade henne kring.
12. Så kom det ifrån himmelen
Två hvita dufvor ner;
De togo liten Karin,
Och strax så blef det tre.

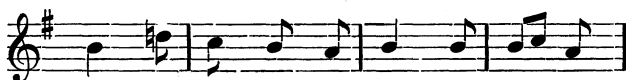
10. Pröfningen.

»Efter traditioner, upptecknade i Västergötland. En dylik folkvisa finnes införd bland P. Syvs samlingar, hvarifrån sjunde strofen, som nu saknas i våra traditioner, är lånad.»

Efter Geijer och Afzelius, *Svenska folkvisor*, ny uppl., nr 8, 1.

1. Och jung-frun hon gick till sjö - a -

strand - Glöm al - drig bort mej! — Där möt - te

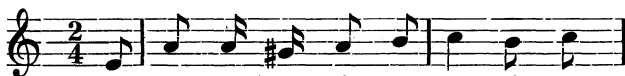
2. Han kastade gullbanden i hennes knä;
»Och mig, sköna jungfru, trolofven härmed!»
3. »Och hvad skall min fostermor säga,
När hon ser mig de gullbanden bära?»
4. »Säg, att du var vid sjöastrand,
Och hittat de gullband i hvitan sand.»
5. »Och hvad skall jag min fostermor säga,
När hon ser mig bleka kinderna bära?»
6. »Säg, att du varit vid Östansjö,
Där fick du spörja båd' far och mor död.»
7. »Och vill du då ej trolofva mig,
Kom sätt dig ned och tala med mig!»
8. »Och jag blef född innan hanen gol;
Min moder vardt död innan upprunnen sol.»
9. »De satte min moder i svartan mull;
Då ringde de för min fader så huld.»
10. »De satte min fader i svartan jord;
Då ringde de för min broder så god.»
11. »De satte min broder i svartan mull;
Då ringde de för min syster huld.»
12. »Nu voro de alla döde,
Som mig skulle kläda och föda.»
13. »Så när som min yngsta broder,
Han var mig för fader och moder.»
14. Han satte mig till en fostermor huld.
Hon lärde mig sy och sänka med guld.
15. »Hon lärde mig sticka, hon lärde mig sy;
Men aldrig att föra skvaller i by.»

16. »Hon lärde mig duka de högas bord
Men aldrig att tro hvart fagert ord.»
17. »Haf tack min syster för sådana ord!
Du är min syster och jag din bror.»
18. »Och hade du trott på mina ord,
Mitt svärd hade slagit dig neder till jord.»
19. »Jag tjänar uti konungens gård» —
Glöm aldrig bort mej —
»Den yppersta riddaren skall du få.»
Medan linden gror ute på fager ö.

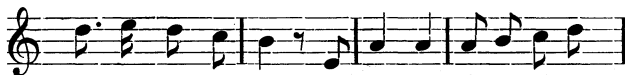
11. Herr Peder och liten Kerstin.

»Efter en tradition, sänd från Norrland och jämförd med några tryckta exemplar i landsorterna. Denna folkvisa sjunges öfver allt med nästan oförändrad melodi, och är ännu en af vår allmoges mest älskade sånger.»

Efter Geijer och Afzelius, *Svenska folkvisor*, ny uppl., n:r 9.

I. Herr Pe - der och li - ten Ker - stin de

sut - to öf - ver bord — Den äls - kog vil - je vi be -

gyn - na — De tal - te så mån - ga

skämt - sam - ma ord. All - ra kä - ra - sten

min, jag kan e - der al - drig för - glömma.

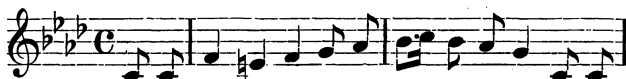
2. Herr Peder han talar till liten Kerstin så:
»Mitt bröllop det skall om söndag stå.»
3. »Skall edert bröllop om söndag stå,
Då skall jag vara när och se däruppå.»
7. Herr Peder ut genom dörren språng,
Han slog igen dörren så låset sång.
10. Liten Kerstin vrider sina händer i blod:
»Ack stackar den jungfru, som skalkar tror.»
11. Herr Peder han låter sitt bröllop tillreda,
Liten Kerstin låter sig bröllopskläder skära.
12. Hennes kjortel var af gyllenduk fin,
Tröjan var af skarlakan grön.
16. Liten Kerstin rider till bröllopgård,
En liten smådräng utför henne står.
21. Liten Kerstin in genom dörren steg,
Herr Peder henne med ögonen neg.
23. »I varen välkommen, liten Kerstin till mig!
Här hafver jag blandat mjöd och vin.»
24. »Ej lyster mig mjöd, ej lyster mig vin,
Får jag ej sitta hos unga bruden din.»
25. »Inte får du sitta hos unga bruden min,
Gack på golfvet, bär henne mjöd och vin!»
33. De ledde den bruden till brudehus,
Liten Kerstin bär för henne fackla och ljus.
37. Liten Kerstin hon gångar sig i apelgård,
Där hänger hon sig med sitt fagergula hår.
38. Brådt kom bud för herr Peder in:
»Liten Kerstin hänger i apelgård.»
40. Herr Peder han gångar i apelgård,
Där löser han hennes fagergula hår.
41. Och tårarne runno från kinderna ner:
»Ack, medan du här lefde, jag höll dig så kär!
42. Han lät grafva en graf både djup och bred:
»Här skola vi begge läggas ned.»
45. Herr Peder satte svärdet emot en rot,
Så udden lopp hans hjärta enot.
46. Den andra dagen, när dager var ljus,
Så lågo tre lik i herr Peders hus.

47. Det första var herr Peder, den andra var hans mö —
 Den älskog vilje vi begynna —
 Den tredje unga bruden; af sorg blef hon död.
 Allrakärasten min, jag kan eder aldrig för-
 glömma.

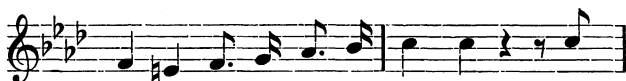
12. Herren Båld.

»Denna tradition, ett bidrag till upplysning af forntidens begrepp om trolldomsväsendet, är med sin gamla melodi upptecknad i Upp-land.»

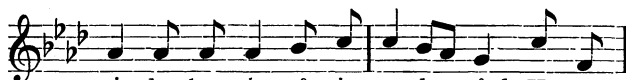
Efter Geijer och Afzelius, *Svenska folkvisor*, ny uppl., nr 15.

1. Herren Båld han sadlar sin gån-ga-re grå—Kunde

man sig rät-te-lig be-tän-ka! — Så

ri-der han sig på sin mo-ders gård. Her-ren

Båld trä-der vil-ler öf-ver sti-gen.

2. »Varen välkommen, herren Båld, till mig!
 Jag hafver så mycket att tala med dig.»
3. »Så är det väl sannt, som dig varit spådt:
 Herren Båld han hafver sig en trollkona fått.»
4. »Och kära min moder, ni talen inte så!
 Gud nåde den, lögnen kommer uppå.»
5. »Jo, jag såg henne uppå heden i går
 Ibland alla andra trollpackor små.»

6. »Och björnen den så red hon uppå,
Och ulfven den hade hon till sadel därpå.
9. Herren Båld rider hem allt uppå sin gård;
Liten Kerstin hon ute för honom står.
10. »Var välkommen hem, herren Båld, till mig!
Jag hafver så länge väntat på dig.»
12. Han tog liten Kerstin vid gullgulan lock,
Han slog henne ner, han ryckte henne opp.
13. »Herren Båld, låt mig litet få lefva;
Jag mitt testamente får skrifva.»
16. »Min fader gifver jag min gångare grå,
Och den skall han rida i sorgstället på.»
17. »Min moder gifver jag min silkessydds särk;
Hon har för mig lidit båd' smärta och värk.»
20. Herren Båld drog ut sitt förgyllda svärd,
Därmed hugger han liten Kerstin till jord.
23. Herren Båld låter sadla sin gångare grå,
Så rider han sig på sin svärmoders gård.
24. »Välkommen hem, herren Båld, till mig!
Och huru mår nu liten Kerstin din?»
25. »Liten Kerstin hon mår som aldra bäst,
Jag menar hon lefver i himmelen visst.»
26. »Så mycket ser jag på ditt blodiga svärd,
Du slagit har liten Kerstin ihjäl.»
28. Liten Kerstin de lade i svartan mull. —
Kunde man sig rättelig betänka! —
Herren Båld de satte på stegel och hjul.
Herren Båld träder viller öfver stigen.

13. Hertig Fröjdenborg och fröken Ädelin.

»Sjunges i åtskilliga landsorter under förändrade melodier. —
Är från trycket ofta utgifven under namn af kärleksvisa.»
Efter Geijer och Afzelius, *Svenska folksvisor*, ny uppl., nr 18, mel. b

ro - sen - de - gård — För allt hvad som

kärt är i värl-den — Att häm-ta de

ro - sor bå - de hvi - ta och blå . Mig

tyc-kes det är tungt till att lef - va,

2. Hon plockade rosor, både hvita och blå,
Att binda hertig Fröjdenborg en krans därutaf.
4. Hertig Fröjdenborg han tager sin hatt under arm;
Så gångar han sig för fröken Adelin fram.
5. Han klappar fröken Adelin på rosende kind:
»Ack, gifve du vore allrakärasten min!»
8. De falska tärnor gingo för konungen in:
»Hertig Fröjdenborg lockar unga dotteren din.»
11. Och konungen han talte till tjänaren sin:
»Ni sätten hertig Fröjdenborg i mörka tornet in.»
12. Fröken Adelin hon gångar sig åt rosende gård,
Att hämta de rosor både hvita och blå.
19. Och konungen han talte till Adelin så:
»Hvad gjorde du i rosende lund uti går?»
20. »Jag hämtade rosor både hvita och blå,
Att göra hertig Fröjdenborg en krans därutaf.»
23. »Har du inte glömt bort hertig Fröjdenborg ännu,
Så skall jag på er kärlek väl göra ett slut.»
24. Och konungen han talte till småsvenner två:
»I tagen hertig Fröjdenborg ur tornet det blå!»

28. De bundo hertig Fröjdenborg under ett träd,
De slaktade honom som bönder slakta få.
35. Fröken Adelin hon satt med ett högt bedröfvadt mod,
Hon tänkte hvad plåga hertig Fröjdenborg utstod.
37. »I gifven mig in ett glas med mjöd,
Däri skall jag dricka mig själfvan till död.»
39. Brådt kom bud för konungen in:
»Fröken Adelin sitter död i kammaren sin.»
41. »Ack, Herre Gud nåda mig arma man!
Som hafver förrådt mitt endaste barn.»
46. Det växte en lind uppå begge deras graf,
Hon ståndar där grön till domedag.
47. Den linden hon växte öfver kyrkokam —
För allt hvad som kärt är i världen —
Det ena bladet tager det andra uti famn.
Mig tyckes det är tungt till att lefva.

14. Konungabarnen.

»Denna sköna folksång, en erinring om *Hero* och *Leanders* rörande historia, sjunges i flere landsorter och är med sin melodi efter traditioner upptecknad. Oaktadt några spår af senare tider, synas de dock hafva mera kvar af forntidens enfald och renhet än något af de äldsta tryckta exemplaren.»

Efter Geijer och Afzelius, *Svenska folkvisor*, ny uppl., n:r 19, 1. (En handskrift af var. 3 återfinnes i en samling från 1500-talet på Kongl. Biblioteket i Stockholm).

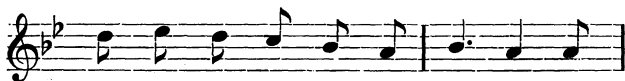
Senare hälften af hvarje strof upprepas och bildar omkväde.

1. Det vo - ro två äd - la kon-un-ga-barn, De

lof - va' hvar - an - nan sin tro; De

lof - va' hvar - an - nan på slot - tet, Ja,

2. »Och huru skall jag komma
I afton i buren till dig?
Det falla så strida strömmar
Allt mellan mig och dig.»
3. »Och väl så kan du komma
I afton i buren till mig;
Jag tänder upp ljus i lyktan
Och hänger i liljegren.»
4. Där stod en falsker människa
Och lydde på deras råd:
»Det kärleksband skall jag åtskilja
Den stund jag lefva må.»
5. Det var den ädla konungason,
Han går sig till sjöastrand;
Där såg han ljuset i lyktan,
I liljegrenen brann.
6. Det var den falska människa,
Hon gick till sjöastrand.
Hon släckte ut ljuset i lyktan,
I liljegrenen brann.
7. Han sam så långt allt under ö,
Han sam så långan led,
Där han intet land kunde finna
Allt uti den salta flod.
8. Skam få du, falska människa,
Gud låte dig få laster och men,
Som släckte ut ljuset i lyktan,
Som hängde i liljegren!
9. Och in kom då en liten småsven,
Väl förde han sina ord:
»Jag såg ett ädelt konungabarn
Nedsjunka i böljan blå.»
10. Där sutto då de sköna jungfrur
Allt under skarlakan fin;
Förutan det ädla konungabarn,
Hon fällde tårar på kind.

11. »Och allra käraste moder,
Hör hvad jag bedja må:
Får jag lof gå att spatsera
Uti vår örtagård?»
12. »Väl får du gå att spatsera
Uti vår örtagård;
Men väck upp din yngsta syster
Och bed henne med dig gå!»
13. »Min syster hon är så liten och ung
Och kan så litet förstå,
Hon rycker upp rosor med rötter,
Som ibland liljorna stå.»
14. Det var det ädla kungabarn,
Hon gick för sin fader att stå:
»Får jag lof gå att spatsera
Uti vår örtagård?»
15. »Väl får du lof att spatsera
Uti vår örtagård;
Men väck din yngsta broder
Och bed honom med dig gå!»
16. »Min broder han är så liten och ung,
Han vet af ingen skam,
Han rycker upp rosor med rötter
Och stoppar dem uti sin barm.»
17. Det var det ädla konungabarn,
Hon går sig till sjöstrand:
Där såg hon sin faders fiskare,
Som fiskade invid land,
18. »Och hören ni, min faders fiskare,
Ni är så frusen och våt,
Har ni sett något konungabarn
Här uti böljorna blå?»
19. »Och fiskat ha vi i allan natt
Vid stranden med vår båt;
Vi funno den ädla konungason
Allt uti böljorna blå.»
20. »Fastbundna voro hans strumpeband,
Fast bättre hans sölfspända skor,
Och intet vissare vi sågo,
Än liket åt oss log.»
21. Hon tog gullkedjan utaf sin hals,
Gullringarna af sin hand,

Och gaf sin faders fiskare,
Som uppå det liket fann.

22. Och hälsa min fader och moder
Och bed dem ej hafva harm!
Jag sänker mig ned uti hafsens grund
Och hafver min käraste i famn.

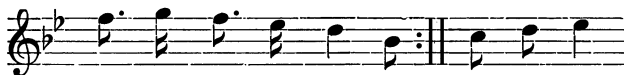
15. Fogden och pigan.

»Hesselskogs socken i Dalsland. Hittills är af denna, i sitt slag nog märkliga, visa blott en afvikande uppteckning utan melodi från slutet af 1600-talet, meddelad i *Skriften Runa*.»

Ur *Runa*, antikvarisk tidskrift, utgifven af Richard Dybeck; årg. 1845, s. 17.

I. Och fog - den red åt tin - get och
Som var be - römd att va - ra bå - de

skul - le le - ga pi - ga, Hur - rom - hej!
snäll — och — ra - sker,

ra - ke - ta kat - ter, sko - gar och mark, snäl - ler och god,

ef - ter med väl - ling och got - ter i.

2. Pigan gick på ängen och slog, och det var nära linna,
Och femton unga drängar de orka' inte' binna.
3. »Och hörer du min piga, vill du hos mig tjäna?
Jag vill ge den största lön, som någon kan begära.»
4. »Jag vill ha' en bolster blå, allt med tranefjäder,
Jag vill hafva fällen på utaf sju hvita räfvar.»

5. »Och jag vill ha' en rufva bröd, för hvar en gång de baka;
Och jag vill ha en mark smör, på hvar och en bröd-kaka.»
6. »Jag vill ha' en oxe, den skall vara brunbrokete.
Det ena hornet skall vara rätt, det andra skall vara krokete.»
7. »Jag vill ha' en skära, med femton guldringar på skaftet;
Dess fortare skall jag skära, när Fogden rider åt tinget.»
8. »Fogden rider hem igen, han korsar i hvar gata,
»Dön ger jag en sådan piga! både lön och mata»
Hurromhej, raketa katter, skogar och mark,
Snäller och god, efter med välling och gotter i.

16. Herr Tideman och lilla Rosa.

»Traditionen med sin melodi upptecknad i Uppland. Arwidsson meddelar icke färre än 5 varianter af denna visa.»

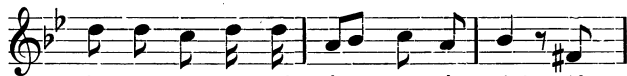
Efter Geijer och Afzelius, *Svenska folkvisor*, ny uppl., nr 20.

1. Ro - sa lil - la tal - te till sin bro - der

så — Un - der li - dan — »Hvad spor - de

du för nytt up - på tin - get i går?» Så

sent om en af - tons ti - der.

2. »Ej annat hörde jag uppå tinget i går
Men Tideman är döder och lagd uppå bår.»

3. Rosa lilla föll så blek ned till jord,
Hon talte på så länge icke ett ord.
4. »Och kära min syster, sörj icke så hårdt,
Han än ej är död och ligger ej på bår.»
5. »Vore mig till heder och icke till men,
Jag skulle strax resa till min sjuke ungersven.»
6. »Dig vore det till heder och icke till skam,
Att du vill resa till din sjuka fästeman.»
8. Rosa lilla rider på herr Tidemans gård;
Herr Tidemans moder i fönstret hon står.
9. »Här håller en jungfru allt uppå vår gård,
Och fagrare jungfru jag aldrig såg.»
10. »Hennes häst han står på röda gullskor,
Den jungfrun hon lyser som guld emot sol.»
11. »Och det är lilla Rosa, min hjärteliga kär,
Och kära min moder undfägna henne väl!»
12. »Och inte vill jag undfägna henne väl;
Undfägna henne den, som håller henne kär!»
13. Rosa lilla in genom dörren steg,
Herr Tideman henne med ögonen neg,
16. Herr Tideman talte till tjänaren så:
»Du bär mig hitin mina gullskrin två.»
17. Herr Tideman tar upp gullkronan så röd;
»Och den skall du bära allt efter min död.»
19. Herr Tideman tar upp gullbältet så bredt —
Då var det herr Tidemans moder så vred.
20. »Herr Tideman, Tideman, gif inte så;
Du tänk äfven på dina syskon de små!»
21. »Mina syskon de hafva båd' fader och mor,
Men Rosa lilla ingen, som tröstar sig ett ord.»
23. Så tog han lilla Rosa uti sin famn,
Och så gaf herr Tideman strax upp sin and'.
24. De lyfte lilla Rosa på gångaren grå,
Så rider hon sig öfver tolfmils skog.
25. De ringde för herr Tideman i östra kyrkogård —
Under lidan —
Det ringde för lilla Rosa i väster därifrån,
Så sent om en aftons tider.

17. Lilla Rosa.

»Efter traditioner från norra skogsbygden i Västergötland. Af stroferna näst före de tvenne sista synes, att hela upplösningen af denna romans antydes i omkvädet: *I vinnen väl både rosor och liljor.*»

Efter Geijer och Atzelius, *Svenska folkvisor*, nr 21, 1.

Jfr *Sångdansar*, utg. af Nordiska museet, nr 10, sjunde takten.

Dorisk.

2. Och hertigen han talte till Rosa lilla så:
»Rosa lilla, Rosa, trolofva mig i år!»
3. »Hertig, ack hertig, tala icke så:
Där ståndar er fader, han lyssnar däruppå.»
4. »Höre det hvem, som det höra vill!
Jag talar icke mer än hugen leker till.»
5. De orden de voro ej förr sagda fram,
Förr'n kungen sände hertigen till främmande land.
6. Och sände han hertigen till främmande land,
Men Rosa lilla fick han en grefve uti hand.
7. De skeppen, de gingo både till och ifrån,
Och hertigen han spör, hur det Rosa lilla går?

8. »Väl Rosa lilla gångar, det gångar alltså:
I dag om en månad månd' hennes bröllop stå.»
9. »Och skall hennes bröllop i dag en månad stå,
Jag vara skall så när, att jag ser däruppå.»
10. Och Rosa lilla ut genom fönstret såg,
Så fick hon se de flaggor både hvita och blå.
11. »Jag skådar de flaggor, både hvita och blå,
Och dem har jag virkat med mina fingrar små.»
12. Och Rosa lilla språng till sjöastrand,
Hon stannar inte förr än i hertigens famn.
13. Och satte de sig på gråan en sten;
De talte så mycket om kärlekens men.
14. De talte så mycket om kärlekens harm,
Till dess de sutto döda uti hvarannans famn.
15. Och brådt kom bud för konungen fram:
»Rosa sitter död uti hertigens famn.»
16. »Och jag skall göra dem till bravad,
Att de ej sku' få ligga i en och samma graf.»
17. Det växte upp liljor på begge deras graf,
De växte tillsamman med alla sina blad.
18. Det växte upp rosor ur båda deras mun,
De växte tillsammans i fagreste lund.
19. »Och hade jag trott deras kärlek så huld» —
Med äran och med dygd —
»Jag hade dem ej skilt för rödaste guld.»
I vinnen väl, I vinnen väl både rosor och liljor.

18. Öväntad bröllopgäst.

»Denna bland vår allmoge ännu älskade folksång är upptecknad efter traditioner i Västergötland. Den sjunges i flere landsorter med obetydliga förändringar; alltid med samma vackra och uttrycksfulla melodi.»

Efter Geijer och Afzelius, *Svenska folkvisor*, ny uppl. nr 25.

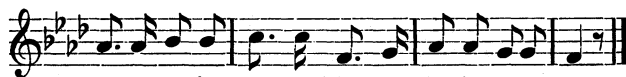
1. Det var två så - ta vän - ner, som

höll' hvaran - dra kär; Den e - na för till

främmand' land I - från sin fä - ste - mö. Den

e - na för till främmand' land I-från sin fäste - mö.

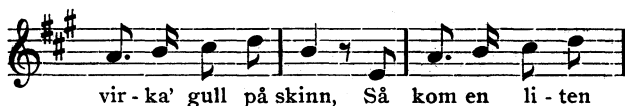
2. Den ungersven skulle bortresa
Ifrån sin hjärtans vän:
»Låt ingen dig bortlocka,
Till dess jag kommer igen!»
3. När ungersvennen var bortrester,
Fick hon en annan kär,
Som henne väl behagade,
Allt efter sitt begär.
4. När ungersven detta spörja får,
Fick han ett annat mod;
Han sadlade upp sin gångare grå,
Red sig dit bröllopet stod.
6. Så bad han att få dansa
med bruden liten stund;
Men hennes hjärta bäfvade,
Och blek var jungfruns kind.
7. Så börja' han att dansa
Den långa dans till slut:
»Ack, hör min sköna jungfru,
Hvarför är hon så blek?»
9. »Jag må väl vara bleker,
Och kinden icke röd:
En annan har mig lockat,
Han sade, du var död.»
10. Och när han hade dansat
Den långa dans till slut,
Så sprang han in i kammaren,
Slog dörren igen om sig.

11. Han satte sig att skriva
Det långa afskedsbref;
Så tog han fram sitt timmeglas,
Som väntar på hans lif.
12. När glaset var utrunnet,
Och tiden var förbi,
Så tog han sitt förgyllande svärd
Och stack uti sitt lif.
13. När blodet börja' rinna
Som strida strömmar plä',
Så öppnade han dörren,
Bad sköna jungfrun se.
14. Så kommen flickor alla,
Och sen hur svårt det är
Med falsker tunga tala
Och ha en annan kär!
15. Men hvem kan hämta rosor
Utaf de hårda berg,
Och hvem kan finna kärlek,
Där ingen kärlek är?

19. Den lille båtsmannen.

»Denna öfver hela Skandinavien allmänna folkvisa sjunges med förändrade melodier i alla Sveriges provinser. Den är den sista af *Grimms* öfversättningar och kallas *Gutes Ende*. — I allmänhet hafva de traditioner, som ännu finnas i Norrland, bäst bibehållit sin urform och förråda minst senare tidens handläggning. Denna är upptecknad efter traditioner i Norrland.»

Efter Geijer och Afzelius, *Svenska folkvisor*, ny uppl. n:r 31, 1.

lek - te, de lek - te gull - tär-ning.

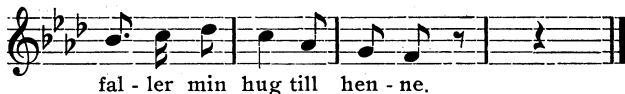
2. »Och hör du, lilla båtsman, hvad jag mänd' säga dig:
Lyster dig att spela gulltärning med mig?»
3. »Och huru skall jag spela gulltärning med dig?
Jag hafver intet rödan guld att sätta emot dig.»
4. »Du sätter upp din tröja, du sätter upp den grå,
Och däremot jag sätter de gullringar två.»
5. Och första gulltärning på tafvelbordet rann,
Lilla båtsman tappade, men sköna jungfrun vann.
8. »Du sätter upp din gamla hatt, du sätter upp den grå;
Jag sätter min gullkrona, tag den, om du kan få.»
9. Och andra gulltärning på tafvelbordet rann,
Lilla båtsman tappade och sköna jungfrun vann.
12. »Du sätt upp dina strumpor och silfverspända skor;
Jag sätter upp min ära, och därtill min tro.»
13. Och tredje gulltärning på tafvelbordet rann,
Sköna jungfrun tappade och lilla båtsman vann.
14. »Och hör du, lilla båtsman, du skynda dig från mig!
Ett gångand' skepp i floden det vill jag gifva dig.»
15. »Ett gångand' skepp i floden det får jag hur jag kan;
Men jag vill ha' den jungfrun, jag med gulltärning vann.»
16. »Och hör du, lilla båtsman, du skynda dig från mig!
En silkessömmad skjorta den vill jag gifva dig.»
17. En silkessömmad skjorta den får jag hur jag kan;
Men jag vill ha' den jungfrun, jag med gulltärning vann.»
18. »Och hör du, liten båtsman, du skynda dig från mig!
Mitt halfva kungarike det vill jag gifva dig.»
19. »Ditt halfva kungarike det får jag hur jag kan;
Men jag vill ha' den jungfrun, jag med gulltärning vann.»
20. Och jungfrun gick i kammaren, hon krusade sitt hår
»Ack, nåd' mig arma jungfru för giftermål jag får!»
21. Båtsman går på golfvet, han lekte med sitt svärd:
»Du får så godt ett giftermål, som nånsin du är värd.»

22. »Jag är väl ingen båtsman, fast eder tyckes så:
Jag är den bästa konungason, i Engeland kan gå.»
Men de lekte, de lekte gulltärning.

20. Liten Kerstins bröllop och begrafning.

»Den omväxling af omkvädet från *så gladelig* till *så sorgelig*, som här i nionde strofen förekommer, är särdeles ovanlig. Traditionen är upptecknad efter sång i Uppland.»

Efter Geijer och Atzelius, *Svenska folkvisor*, ny uppl., nr 57.

2. »Liten Kerstin hon är så liten och ung» —
Så gladelig —
»Hon kan inte bära gullkronan så tung.»
3. »Och vore liten Kerstin än aldrig så ung» —
Så gladelig —
»I år skall hon bära gullkronan så tung.»
4. Så lyfte de bruden på högan häst —
Så gladelig —
Och kungens små svenner de redo henne näst.
5. De ledde den bruden på kyrkogård —
Så gladelig —
Gullvirkade kläder och gullflätadt hår.

6. De ledde den bruden i kyrkan in —
Så gladelig —
Hennes tårar de tillra' så tidt ned på kind.
7. De ledde den bruden i brudestol —
Så gladelig —
Hennes tårar de tillra' så tidt ned på jord.
8. »Och Herre Gud Fader, hör min bön!» —
Så gladelig —
Tag bort liten Kerstin med'n skogen står grön!»
9. Och pingsteday var det, den bönen hon bad —
Så sorgelig —
Och midsommardagen hon lades i graf.
10. Så lade de liten Kerstin på bår —
Så sorgelig —
Och själfva Guds änglar de kring henne stå.
11. De buro det liket på snöhvitan sand —
Så sorgelig —
Och själfva Guds änglar de för henne sang.
12. De lade det liket i svartan mull —
Så sorgelig —
Guds änglar de reste korset af gull.
Så faller min hug till henne.

21. De två konungsdöttrarna.

»Är en ibland de mera sällan förekommande folkvisor, men sjunges dock ännu någon gång i landsorterna af de gamla, såsom ett kärt barndomsminne. I herr D. Wallmans samling finnes af denna ett fragment med anvisning till en psalm-melodi; men i Uppland sjunges den under en egen, som, upptecknad efter en bondhustrus sång till denna tradition, anföres.»

Efter Geijer och Atzelius, *Svenska folkvisor*, ny uppl., nr 59, mel. a.

1. Det vo - ro de ko - nun - ga - dött - rar två — Två

ro - sor och a - de - li - ga blom - mor — De

2. Så gånga de jungfrur till konungens gård,
Och ute för dem själf konungen står.
3. »Och nådige konung, hvad vi er spørja må:
Behöfves här några små tjänstemör i år?»
4. »Och tjänstemör små behöfvas här väl;
Men det må ni spørja drottningen själf.»
5. De jungfruer in för drottningen steg,
Och drottningen dem med ögonen neg.
6. »Och nådiga drottning, hvad vi er spørja må:
Behöfves här några små tjänstemör i år?»
7. »Och kunnen I brygga och kunnen I baka,
Och kunnen I sy och det röda gull maka?»
8. »Väl kunna vi brygga, väl kunna vi baka;
Men bättre kunna vi röda guldet maka.»
9. »Här har jag en förgyllande väf för er,
Ack, kunden I mig den väfven väfva ner!»
10. Den yngsta hon trädde i skaft och i sked,
Den äldsta hon satte sig i väfven ned.
11. Det första slag uti väfven hon slog,
Där vof hon in himmel, där vof hon in jord.
12. Det andra slag hon i väfven slog,
Där vof hon in träd och grönan skog.
13. Det tredje slag hon i väfven slog,
Där satte hon fader, där satte hon mor.
14. Där satte hon måne, där satte hon sol,
Där satte hon syster, där satte hon bror.
15. Den äldsta hon fälde den väfven ned,
Den yngsta hon bar den i drottningens knä.
16. Och drottningen uppå golfvet går:
»Och fagrare väf jag aldrig såg.»

17. »Och hören I, jungfrur, hvad jag säga må:
Väfvarelön den skolen I få.»
18. «Den yngsta skall bära mina nycklar på band;
Den äldsta jag gifver min son uti hand.»
19. »Det är icke sed uti vårt land,
Att syster skall taga sin broder till man.»
20. Och det vardt glädje och det vardt gny,
Att konungens döttrar va' komna till by.
21. Och det var glädje i konungens gård —
Två rosor och adeliga blommor —
När moder och döttrar de kändes åt.
Från Engeland äro vi komna.

22. Inga liten kvarnpiga.

»Med melodi upptecknad efter en tradition i Nerike.»
Efter Geijer och Afzelius, *Svenska folkvisor*, ny uppl., nr 60, 3.
(Strof 14 efter 60, 1)
Flere varianter återfinnas i Arwidsson, *Svenska fornsånger*.

1. Ko-nun-gen han vak-na-de, i hö-gan-loft

låg: Ko-nun-gen han vak-na-de, i

hö-gan-loft låg: »Hvem är det, som

på min gull-har-pa slår?» In in-

un-der e-ke-lund så grö-nan.

2. »Ingen är det, som på gullharpa slår:
Det är Inga lilla; i kvarnen hon mal.»
3. Konungen han talte till småsvenner så:
»I bedjen Inga lilla inför mig gå!»
4. »Huru skall jag kunna inför konungen gå?
Jag är ju bara klädder i valmaret grå.»
5. Inga lilla in genom dörren steg,
Och konungen henne med blida ögon neg.
6. »Inga lilla, Inga lill' kväd visan för mig!
En silkesstickad kjortel den vill jag gifva dig.»
7. »En silfverstickad kjortel det passar jag ej på;
Men nog så kan jag kväda visan ändå.»
10. »Inga lilla, Inga lill', kväd visan för mig!
Mitt halfva kungarike det vill jag gifva dig.»
11. »Ditt halfva kungarike det passar jag ej på,
Men nog kan jag kväda visan ändå.»
12. »Inga lilla, Inga lill', kväd visan för mig!
Mitt eget unga lif det vill jag gifva dig.»
14. Hon kvädde en och hon kvädde två,
Då började skeppen i floden att gå.
15. Hon kvädde tre och hon kvädde fem,
Då dansade konungens alla hofmän.
16. Hon kvädde fem och hon kvädde sju,
Då dansade konungen med sin unga brud.
17. Inga lilla satte sig på rödan gullstol,
Och konungen själf satte guldkronan på.
In inunder ekelund så grönan.

23. Jungfrun i blå skogen.

Detta vackra fragment af en åldrig nordisk sång — — är med melodi upptecknad i skogstrakten af norra Västergötland.»
Efter Geijer och Afzelius, *Svenska folkvisor*, ny uppl., n:r 63, a.
Jfr Arwidsson, *Svenska folksånger*, II, n:r 140.

1. Jung-frun hon skul-le sig åt va-ker-stu-gan

2. Och när som hon kom till skogen den blå,
Då mötte där henne ulfven den grå.
3. »Och kära du ulfver, du bit inte mig!
Min silkessyddas särk den vill jag gifva dig.»
4. »Din silkessyddas särk jag passar inte på.
Ditt unga lif och blod det måste nu gå.»
5. »Kära du ulfver, du bit inte mig!
Mina silfverspända skor den vill jag gifva dig.»
6. »Dina silfverspända skor jag passar inte på,
Ditt unga lif och blod det måste nu gå.»
7. »Och kära du ulfver, du bit inte mig!
Min röda gullkrona den vill jag gifva dig.»
8. »Din röda gullkrona jag passar inte på,
Ditt unga lif och blod det måste nu gå.»
9. Och jungfrun hon steg sig så högt upp i ek,
Och ulfven han gick på backen och skrek.
10. Och ulfven han gräfdes den eken till rot,
Och jungfrun gaf till ett hiskeligt rop.
11. Och ungersven sadlar sin gångare röd,
Han red litet fortare än fågeln han flög.
12. Och när som han kom till platsen fram,
Så var där inte mer än en blodiger arm.
13. »Gud trösta, Gud bättra mig ungersven! —
Linden darrar uti lunden —
»Min jungfru är borta, min häst är förränd.»
Ty hon var i vildskoga vända.

24. Grefvens döttrar vid Elfvabolid.

»Efter flera jämförda uppteckningar och tryckta exemplar. Bland de många förändringar, som af denna gamla folkvisa förekommo, äro de följande allmännast: *Det bodde en grefve på Södevallahed* och *Det bodde en bonde på Östervallahed*. Den här anförda traditionen från Västergötland är troligen den äldsta.»

Efter Geijer och Afzelius, *Svenska folkvisor*, ny uppl., nr 74.

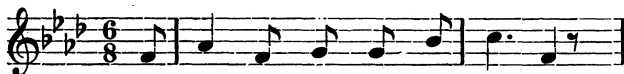
2. Den första var så dägelig, den andra var så grann,
Den tredje had' förlofvat att aldrig taga man.
3. Det spordes öfver vatten, det spordes öfver land,
Det spordes till Necken i Elfvabostrand.
4. Och Necken han simmar sig till sjöhvitan strand,
Där kläder han sig till en vacker herreman,
5. Den herren kom farande till Östervalla gård,
Och ute stod jungfrun och kammade gult hår.
6. »Och ständar sköna fröken här och kammar sitt hår?
Mig lyster att själf sätta gullkronan på.»
7. Och fröken hon gångar sig i stensalen in:
»Krist gifve den herren han måtte blifva min!»
8. Och Necken han gångar sig i stensalen in,
Han önskar i sitt hjärta den jungfrun vara sin.
9. »Och lyster sköna jungfrun till kyrkan fara?
Men själf så ville jag kusken vara.»
10. Han körde öfver vatten, han körde öfver spång,
Han körde den jungfrun för den sista gång.
11. »Och kära min herre, I kören ej så fast!
Mina tömmar äro af silke, de äro ej af bast.»

12. Han körde öfver berg, öfver dalar och land,
Han körde så långt uti Elfvabostrand.
13. »Och kära min herre, I fören mig till land!
Och eder vill jag gifva mitt rödaste gullband.»
14. »Ditt röda gullband jag passar inte på;
Och aldrig skall du ur vagnen min gå.»
15. Och kära min herre, I hjälpen mig på ö!
Och eder vill jag gifva min gullkrona röd.»
16. »Din gullkrona röd jag passar inte på,
Och aldrig skall du på den gröna jord gå.»
17. »Och hemma gråter fader och hemma gråter mor,
Och hemma gråta systrar och så min lilla bror.»
18. »Hemma må de gråta och gråta hvem, som vill;
Men nu så är du inne, nu hör du Necken till.»
19. »Hemma låt dem gråta och gråta hvad de må;
Men aldrig skall du mera det gröna landet nå!»
Med den äran.

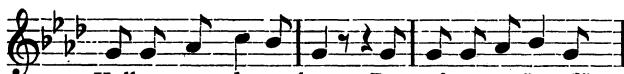
25. Per Tyrssons döttrar i Vänge.

»Vänge har varit beläget på Malmuskogen i Östergötland, där ännu många sägner gå om de sorgliga händelser, som ligga till grund för denna folksång. En brunn, som ännu 1673, enligt en gammal handskrift, bar namnet af *Vänge brunn*, säges hafva uppsprungit på det ställe, där jungfrurnas hufvud föllo. I nejden däromkring och i synnerhet vid en gammal smedja, på skogen belägen, skola dessa tärnor ännu hvar midnatt visa sig. Traditionen anføres sådan den ännu sjunges i Östergötland.»

Efter Geijer och Atzelius, *Svenska folkvisor*, ny uppl., nr 84, 1 a.

1. Per Tyrs - sons dött - rar i Vän - ge.

Kaller var deras skog. — De suf - vo en sömn för

län - ge. Me - dan sko - gen han löf - vas.

2. Först vaknade den yngsta,
Så väckte hon upp de andra.
3. Så satte de sig på sängestock
så fläta' de hvarandras lock.
4. Så togo de på sina silkesklä'r,
Så gingo de sig åt kyrkan.
5. När de kommo på Vängelid
Där mötte dem tre vallare.
6. »Ant'en vill I bli vallarevif,
Eller vill I mista ert unga lif?»
7. »Inte villa vi bli vallarevif,
Hellre vi mista vårt unga lif.»
8. De höggo deras hufvu'n på björkestock,
Så rann där strax tre källor opp.
9. Kroppen grofvo de ned i dy,
kläderna buro de fram till by.
10. När som de kommo till Vänga gård,
Ute för dem fru Karin hon står.
11. »Och vill i köpa silkessärkar,
Som nio jungfrur ha stickat och virkat?»
12. »Lös upp edra säckar och låten mig se;
Kan hända jag tör känna dem alla tre.»
13. Fru Karin slog sig för sitt bröst,
Hon gångar för Per Tyrsson opp.
14. »Det håller tre vallare uppå vår gård,
de hafva gjort af med döttrarna vår'.»
15. Per Tyrsson tar sitt svärd i hand,
Han högg ihjäl de äldsta två.
16. Den tredje lät han lefva,
Tills han fick honom fråga.
17. »Hvad heter eder fader?
Hvad heter eder moder?»
18. »Vår fader, Per Tyrsson i Vänge,
Vår moder, fru Karin i Stränge.»
19. Per Tyrsson han går sig åt smedjan,
Han lät smida sig järn om medjan.
20. »Hvad ska' vi nu göra för syndomen?»
»Vi ska' bygga upp en kyrka af kalk och sten.»

21. »Den kyrkan skall heta Kerna» —
 Kaller var deras skog. —
 »Den skall vi bygga upp så gärna.»
 Medan skogen han löfvas.

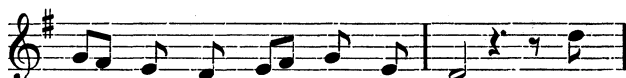
26. Herr Peders sjöresa.

»Är en af de allmännaste folkvisor och finnes äfven tryckt från flere orter. Den här anförda är upptecknad efter traditioner i Värmland, Nerike och Upland och jämförd med ett exemplar tryckt i Carlskrona 1787[?].»

Efter Geijer och Atzelius, *Svenska folkvisor*, ny uppl., nr 30, 1.
 Senare hälften af hvarje strof upprepas och bildar omkväde.

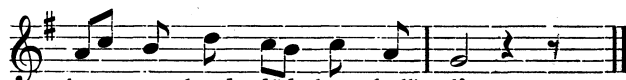
1. Det var den unga herr Pe - - - der, Han

kam - mar och kru - sar sitt hår; Så

gån - gar han sig för sin fo - ster - mör, Fråg - te

hen - ne, hvad död han skull' få.

2. »Och inte så dör du på sotesäng,
 Och inte blir du slagen i krig;
 Men akta dig väl för de böljorna blå,
 Att de ej förråda ditt lif!»
4. Det var den unga herr Peder,
 Han gångar till sjöstrand;
 Där låter han bygga sig ett skepp
 Allt uppå den hvita sand.
5. Och skeppet det var utaf hvalfiskben,
 Och masterna va' lika så;
 Och flaggorna voro af det rödaste gull,
 Som sutto därofvän uppå.

7. Det var båd' skeppare och styresmän,
De sköto det skepp ifrån land,
Så glömde de bort Gud Fader,
Guds Son och Helige And'.
8. De segla' i dagar, de segla' i år
Allt uppå det villande haf;
Och när som de kommo på djupaste grund,
Så började masterna gå af.
9. Herr Peder tog upp sin tärningebok,
Han kastade tärning på bord:
»Vi skola nu alla kasta den lott,
Hvem som är den syndaren stor.»
10. Och första tärning på tafvelbordet rann
Emellan de sjöfarand' män,
Lotten den föll på herr Peder,
Den unga konungason.
13. »Och efter vi äro så långt ifrån land,
Att vi ingen präst kunna få,
Så låtom oss falla för masterna ner
Och göra vårt skriftermål!»
15. »I kyrkor hafver jag röfvat,
Och kloster hafver jag bränt,
Och mången adelig stolts jungfru
Båd' heder och ära förkränkt.»
16. »I skogen hafver jag vandrat,
Bedrifvit både rån och mord,
Och mången redlig bondeson
Låtit sätta kvicker i jord.»
17. »Om Gud han ville mig hjälpa,
Att jag kunde komma till land,
Så skulle jag bygga en kyrka
Allt uppå snöhvitan sand.»
19. »Om någon af er skulle komma i land,
Min fostermor frågar efter mig,
Så säg, att jag tjänar i konungens gård,
Och står mig så ridderlig.»
20. »Om någon af er skulle komma i land,
Min fästemo frågar efter mig,
Så säg, att jag ligger i böljorna blå;
Bed henne, hon glömmar ej mig!«

21. Och när han had' utfört de ord,
Rätt i den samma stund,
Det stormväder växte upp så stort,
Slog skeppet neder i grund.

27. Tofva lilla.

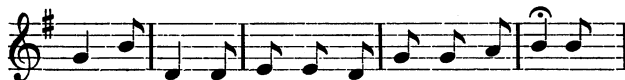
»Efter en tradition i Värmland. Enligt *Nyerups* anmärkningar (2, 376) skall denna händelse tillhöra konung Valdemars historia, och lilla Tofva hafva varit af familjen Putbus på Rügen.»
Efter Geijer och Afzelius, *Svenska folkvisor*, ny uppl., n:r 43, 1.
Omkvädet efter J. N. Ahlström, 300 *Nordiska folkvisor*.

1. Lill' Tof - va hon tjän - te på kon - ungens

gård - Vo - re jag så fa - ger som Tof - va lil - la

var! - I fem - ton vec - kor och där - till ett år. Men

Tof - va var ko - nun - gen tro - gen.

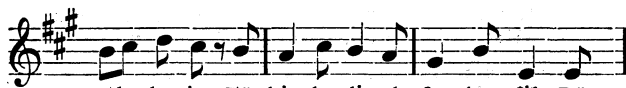
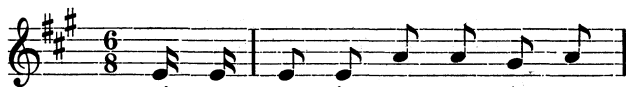
2. Konungen talte till småsvenner två:
»I bedjen lill' Tofva inför mig gå!»
3. Lill' Tofva hon axlade kappan blå,
Så mände hon in sig in till konungen gå.
5. Konungen klappar henne på rosenblommand' kind:
»Krist gifve, du vore allra kärasten min!»
6. »Min nådige konung, I talen ej så!
Vår drottning hon ständar och lyder på råd.»

7. »Ja, höra hvad hon höra må:
Krist gifve, hon var döder och lagder på bår!»
8. Och drottningen talte till småsvenner två:
»I bedjen lill' Tofva inför mig gå!»
11. Drottningen slog henne på rosenblommand' kind:
»Hvad har du för tal med kär konungen min?»
12. »Till mig friar en af hans småsvenner två,
Och nu var jag inne att fråga om råd.»
13. »Du lög, lill' Tofva, ditt tal var ej så;
Du önska' mig döder och lagder på bår.»
14. Drottningen talte till småsvenner två:
»I huggen mig ett redliget bål.»
16. Lill' Tofva hon rider sig söder om äng:
»Gud trösta mig för slik brudesång!»
19. De lyfte lill' Tofva på högan häst,
Själfter konungen rider henne näst.
20. Lill' Tofva hon rider till sjöarestrand,
Där alla små skeppen de segla i land.
21. Lill' Tofva hon somna' i konungens famn. —
Vore jag så fager som Tofva lilla var! —
Hon vakna' ej förr'n i tredje kungaland.
Men Tofva var konungen trogen.

28. Liten Kerstin befriar sin broder.

»Uppteckning från Nerike där denna visa sjunges på ett eget manér, som i folkpoesiens senaste tider var så allmänt och karaktéristiskt: man förändrade nämligen de gamla omkväderna, och förlängde det sista med en hop liksafviga ord, utan afseende på mening eller betydelse.»

Efter Geijer och Afzelius, *Svenska folkvisor*, ny uppl., nr 45, 2.

2. Hon skådar den hvita, hon skådar den grå,
Den röda lägger hon sadelen på.
3. Så rider hon sig på konungens gård,
Och ute för henne själfva konungen står.
4. »Hvar hafver du ditt stora fångahus?
Där skall jag lysa med facklor och ljus.»
5. »Mitt fångahus ligger så långt uppå land,
Att ingen stolt riddare dit komma kan.»
6. Liten Kerstin hon rider i dagarna två,
Och så får hon se, hvar det fångahuset låg.
7. Hennes fingrar voro både mjuka och små,
Så lätt drager hon de läsen ifrå.
8. »Min broder, du hör hvad jag säga må:
Hur många voro de, som bundo dig så?»
9. »Mig bundo ej fyra mig bundo ej fem,
De voro väl hundra af konungens män.»
10. Liten Kerstin hon stampar med sporrspändan fot:
»Ack gifve, de nu alla kommo mig emot!»
11. Brådt kom bud för konungen fram:
»En riddare har lossat fångarnes band.»

12. Konungen talte till tjänarne så:
»Så tag honom fatt, sätt i tornet det blå!»
13. Liten Kerstin svänger sin gångare omkring,
Alla konungens hofmän dem lade hon i ring.
14. Liten Kerstin hon stryker sitt blodiga svärd:
»Och vore du ej konung, detta vore du värd.»
15. »Kära stolts riddare, du stilla ditt svärd!
Min dotter skall du få, och henne är du värd.»
16. »Din dotter passar jag så lite uppå —
För hinkeli och finkeli! —
Jag själf en skön jungfru, som hon, vara må.»
För vänner och fränder
Och svågrar och mågar
Och herrar och furstar
Och bröder och systrar
Och den, som ligger fången.

29. Sankt Örjans visa.

Melodien upptecknad i Kolmorden, Krokeks sn, Östergötland, af Richard Dybeck, *Runa*, saml. 1—2. Visan sjöngs såsom svensk fältsång vid Sten Sture den äldres seger öfver danskarna i slaget på Brunkeberg 11 oktober 1471.

Strofantalet anpassadt till en isländsk form af fackeldansen meddelad af fru Hulda Garborg.

Alla:

2. »Den draken har så underlig sed, hvar dag vill han hafva sin föda, både folk och få och hvad han får, så månd' han den staden utdöda.»

Alla:

3. Konungen gaf åt sitt folk det råd hvar dag en människa att gifva:
»Så månde dock detta långa vårt lif och så få vi längre lefva.»

Alla:

4. Då hvarfven voro gångna omkring på konungens dotter det månd' falla.
Och borgarna gingo för konungen in hans enda dotter utkalla.

Alla:

5. »Konung I hållen det I hafven sagt och gören oss intet till mene,
eller ock vi gå i slottet in och brytom stockar och stenar.»

Kvinnorna:

6. Jungfrun sig klär i sin bästa dräkt, den bästa som hon hade,
så tar hon med sig sitt lekelamb och så af slottet utgångar.

Männen:

7. Riddar Sankt Örjan kom ridandes, hans häst för alla månde springa.
Banéret var hvitt och korset rödt, det förde han i sina händer.

Männen:

8. »Stånden I här min jungfru skön, hvi sörjen I så svåra?
Hvad är väl Eder till möda lagdt? I sägen det uppenbara.»

Kvinnorna:

9. »Riden nu bort fager ungersven och gör Eder intet till mene,
ty detta är nog att jag skall dö — jag dör nu hellre allena.»

Alla:

10. Och så kom draken av denna sjö, Sankt Örjan emot honom rider,

och ingen fågel flyger så snabbt som han sitt svärd
uttryckte.

Männen:

11. »Kära min jungfru, I träden fram, I binden om dra-
ken edert bälte,
att Eder fader och moder må se, det I från honom
ären frälste.»

Alla:

12. De ledde den draken allt till den stad, Sankt Örjan
och jungfrun den sköna,
och allt det folk som i staden var begynte då till att
löpa.

Alla:

13. »Hör du det, konung, jag säger dig, här gäller nu
intet att löpa:
Med allt ditt rike och allt ditt folk i dag skall du
låta dig döpa.»

30. Harpans kraft.

Återfinnes äfven i Arwidsson, *Svenska fornsånger*, II, n:r 149
och nämnes där »en af våra mest kringsspridda folksånger» samt i
Geijer och Afzelius, *Svenska folkvisor*, ny uppl. n:r 75.

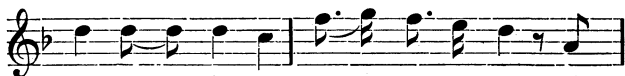
Efter A. P. Berggren, *Svenska folk-sånger och melodier*, n:r 5 a.

1. Herr Peder han for sig sö-der under ö, Herr

Pe-der han for sig sö-der under ö, Där

fäs-te han sig så vä - - nan en mö. Min

hjär-te-li-ga kär! I sägen mig, hvad eder sör-jer.

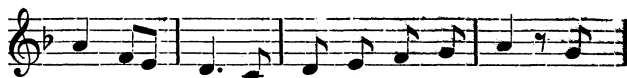
7. »Jag sörja, jag sörja, jag sörja väl må,
Jag vet väl, huru mig lærer gå.»
8. »Det var mig spådt, allt medan jag var barn,
Att jag skulle drunkna på min bröllopsdag.»
9. »Och jag skall bygga en bro så stark,
Om det skall mig kosta tolf tusen mark.»
11. Och när som de kommo till borgaregrind,
Där dansade en hjort, där spelade en hind.
13. Och när som hon kom där midt uppå bro,
Där stapplade hästen på fyra gullskor.
14. På fyra gullskor och trettio gullsöm,
Och jungfrun hon föll i stridande ström.
15. Herr Peder han talar till sin lilla smådräng:
»Och hämta mig hit min gullharpesträng!«
16. Herr Peder han spelade så ljufvelig,
Så fåglarna på kvistarna de dansa' därvid.
17. Han spelade barken af hårdaste träd,
Han spelade barnet ur moderens knä.
18. Och första slag han på gullharpan slog,
Då satt där Näcken på vattnet och log.
19. Och andra slaget på gullharpan lät,
Då satt där Näcken på vattnet och grät.
20. »Herr Peder, herr Peder, du spela ej så hårdt;
Din unga brud igen du skall få.»
21. »Och du skall få igen din unga brud så röd,
Som aldrig hon legat i böljorna död.»
22. Och där var glädje och mycken ro,
Herr Peder fick igen sin fästemo god.

31. Hilla Lilla.

»Efter en uppteckning från Östergötland. Denna sång har varit vida kringsspridd öfver alla de länder, dit skandinaviska språket utbreddt sig.»

Efter Arwidsson, *Svenska fornsånger*, II, nr 73.

hö - gan - loft; med ä - ran och med er! Hon

stic - kar med sil - ke, hon stic - kar med guld. Men

strömmen rin - ner hvit som en lil - ja.

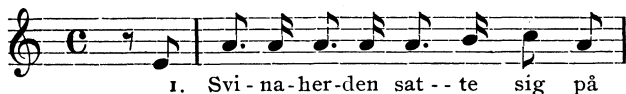
2. Och hertigen upp för högan loft går;
Han lyster att tala med Hilla ett ord.
4. »Och hör du, Hilla Lilla, hvad jag säger dig,
Huru många år vill du vänta efter mig?» —
7. »På eder vill jag vänta i åtta år,
Ja, om det vore än längre ändå!»
8. Och brådt kom det bud för konungen in:
»Hilla Lilla snackar med sonen din!»
9. Ock konungen skickade hertigen åt främmande land,
Han tänkte deras kärlek ej hade bestånd.
12. Det led då så fast på det åttonde år,
Och hertigen sig åt sjöstranden går.
13. »Och hörer du skeppare hvad jag säga må,
Och säg nu för mig huru Hilla Lilla mår?» —
14. »Och Hilla Lilla mår nu allt som hon kan;
Ty konungen vill gifva henne grefven till man.»
15. Och hertigen han talte till småsvenner sin:
»Nu vill jag åter segla hem igen!»
16. Och svarta voro segel och svarta voro rå,
Och svart var allt som var däruppå.
17. Och när som de kommo till sjögestrand,
Var hertigen den förste som steg uti land.
18. Och när som han kommer litet bättre fram,
Så fick han se ljusen i brudehuset brann.

24. De ledde den bruden i brudehus;
Hennes jungfrur och tärnor buro för henne ljus.
25. Och när som hon kom på högan lofts bro,
Så fick hon se hvar unga hertigen stod.
26. Och Hilla Lilla vände sig om och sprang,
Hon stannade ej förr än i hertigens famn.
29. De talte så mycket om äkta förbund,
Tills begge deras anda rann upp af deras munn.
32. Och öster om kyrkan gräfdes upp en graf:
»Och hertigen lägges där neder i dag!»
33. Och väster om kyrkan gräfdes en graf:
»Dit skall Hilla Lilla föras i dag!»
34. Det växte upp lindar på begge deras graf,
De växte så fort med grenar och blad.
35. De växte så högt öfver kyrkokam,
Med äran och med er!
Det ena bladet tog det andra uti famn.
Men strömmen rinner hvit som en lilja!

32. Per Svinaherde.

»Hör till antalet af de sånger, som behandla förklädningar, och uti hvilka konungar och konungasöner okände önska att vinna den älskade. — Denna folkvisa finnes kringspridd i fleralandsorter. Den mest bekanta (Var. B.) ehuru icke fullständig, sjunges allmänt i Norrland.»

Efter Arwidsson, *Svenska fornsånger* II, n:r 104, B. (Strof 4 efter A.)

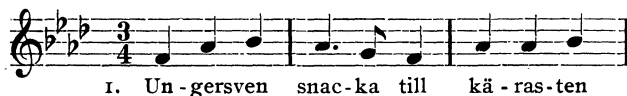

2. Och ormen, som uti buskarne låg:
»Int' får du nå'n jungfru ännu på ett år!»
3. Om morgonen innan dager blef ljus,
Stod svinaherden utanför konungens hus.
4. »Om dagen så går jag och vallar dina svin,
Om nättren får jag ej sofva för dotteren din.»
5. Och svinaherden tog af sin gamlade vant,
Så fick man då se en gulddiamant.
6. Och svinaherden tog af sig sin gamlade hatt,
Så fick man då se hvar gullkronan hon satt.
7. »Jag är väl ingen svinaherde, fastän ni tycker så,
Kom fallerallerillerilelelej m. m.
Jag är den störste konung, som på jorden mände gå.»
Kom fall m. m.

33. En rosen visa med älskog.

Efter Arwidsson, *Svenska folksånger*, II, n:r 129. Melodien, folk-melodi från Gotland, efter Eggelings sångbok, där omkvädet återfinnes.

sin : »Min hjärtans fröjd! Vil - le I trä - da i

lun - den i dag? - Kom ro - sor och sa - li -

vi - er, kom lil - jer och per - si - li - er, kom

kru - sa - de myn - te och hjärtans fröjd.

2. »Jag hafver varit i lunden i dag,
Och lydte på den fåglesång.» —
3. »Du hafver ej lydt på fåglesång,
Mer hafver du stått efter ungersvens gång.
4. »Jag hafver ej stått efter ungersvens gång,
Jag hafver lydt på fåglesång.»
5. Han binder sin häst vid liljerot,
Han snacka så mycket jungfrun emot.
6. »Min höfviska jungfru jag lærer eder råd,
Hvarföre gingo I i lunden i går.»
7. Jungfrun gråter och fäller mång' tår:
»För eder skull gick jag i lunden i går.» —
8. »Visste jag de orden voro sann,
Väl skulle den sorgen blifva all.»
9. Deras tal ändas nu så väl,
Min hjärtans fröjd!
Med goda lust, glädje och fröjd!
Kom rosor och salivier, kom liljer och persiljer,
kom krusade mynte och hjärtans fröjd!

34. Rosendalsvisan.

Meddelad af en Lagmedlem. Jfr. August Bondesous Visbo
nr 37.

1. Och Ro-sen-dal han res-te bort till

främ-man-de land, Han bad sin lilla

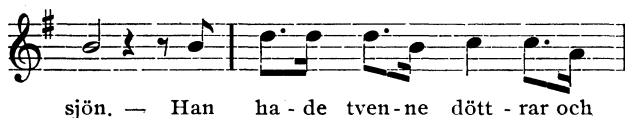
flicka va-ra trogen om hon kan-under ti-den.

2. När Rosendal var borta, kom dit en annan vän,
Och ville sig trolofva med den jungfrun igen.
3. »Nej, aldrig trolofvar jag mig med någon ann,
Jag har en vän på böljorna, han kommer snart igen.»
4. »Har du en vän på böljorna, lit' aldrig på den,
Ty den har talat falskhet, bedragit har sin vän.»
5. De laga hennes bröllop uti dagarna tre,
Men bruden ville icke uppå brudgummen se.
6. De laga hennes bröllop uti dagarna sex,
Men bruden ville bara hafva brudgummen till vägs.
7. Ja, bruden hon tittar genom salsfönstret ut,
Då fick hon se ett fartyg komma seglande ditåt.
8. Ja, där fick hon se flaggor både gula och blå,
Kanhända det är Rosendal som är däruppå.
9. »Ja, ack, om jag blott hade någon huld och trogen vän,
Som ginge ned till stranden och komme snart igen.»
10. Jo, brudens yngsta broder var hennes bästa vän,
Han gick så ned till stranden, kom aldrig mer igen.
11. Jo, bruden hon gångar sig till sjöastranden ner,
Där fick hon se sin fästman och broder talas vid.

12. »Se goddag, min söta ängel och kära fästemo,
För dig så har jag seglat sjutusenmila sjö.»
13. »Se goddag min söta ängel och kära fästeman,
Nu vilja de mig truga att ta' en ann till man.»
14. »Ja, vilja de dig truga att ta' en ann till man,
Så skall du ej mer komma med lifvet ur min famn.»
15. »Adjö, min yngste broder och förre fästeman,
Nu må I hålla bröllop, tag bruden hvar I kan.»
16. Ja, bruden hon somnade i Rosendals famn
Och vaknade ej upp, förrän de kom till Engeland.
— under tiden.

35. De två systrarna.

Meddelad af Lagmedlemmar. Jfr. Geijer och Afzelius, *Svenska folkvisor*, n:r 16. 1 och 2, med hvilka uppteckningar texten, undantagandes omkvädet, nära öfverensstämmer. I Arwidsson, *Svenska fornsånger*, II, n:r 130 a, (Hafsfrun) återfinnes omkvädet »blåser kallt, kallt väder ifrån sjön». Äfven melodien företeer likheter med den här införda.

2. Den äldsta hon sade till den yngsta en dag:
»I morgon så gånga vi till sjöastrand ner.»
3. Den yngsta hon går för med upplagda hår,
Och efter går den äldsta med falskhet i spår.
4. Den yngsta hon sätter sig allt uppå en sten,
Den äldsta hon pötter'na i hafsdjupet ner.
5. »Ja, kära du min syster, hjälp mig uppå land,
Så vill jag dig gifva mitt nya strumpeband.»
6. »Ditt nya strumpeband, det vill jag inte ha,
Men aldrig skall du mera uppå denna jorden va'.»
7. »Men kära du min syster, hjälp mig allt uppå land,
Så vill jag dig gifva min sölkeklänning grann.»
8. Din sölkeklänning grann, den ta'r jag nog ändå,
Men aldrig skall du mera uppå denna jorden gå.»
9. Men kära du min syster, hjälp mig allt uppå land,
Så vill jag dig gifva min vackre fästeman.»
10. Din vackre fästeman, se det är den, som jag vill ha,
Men aldrig ska' du mera uppå denna jorden va'.»,
11. »Adjö min kära syster, hälsa hem till far och mor,
Säg, att jag dricker bröllopsskål uti den djupa flod.»
12. Det bodde en spelman, vid den strand,
Han såg ut på sjön, hvar liket det sam.
13. På stranden skön jungfrun upp han tar,
Och gör utaf henne en harpa så rar.
14. Han tog den jungfruns snöhvita bröst,
Den harpan månd' klinga med ljufelig röst.
15. Så tog han den jungfruns fingrar små,
Och gjorde i harpan skrufvar därå'.
16. Han tog den jungfruns gullgula hår
Och gjorde harposträngar därå'.
17. Så förde han harpan till brudens gård,
Där bröllopet ständar med lust och med ståt.
18. Det första slag han på harpan slog,
Den bruden hon satt uti brudstol och log.
19. Det andra slag, som på harpan rann,
Så klädde de af den bruden så grann.

20. Och tredje slag som från harpan ljud
 — Det blåser kallt, kallt väder ifrån sjön —
 Den bruden hon låg uti brudsängen död.
 — Det blåser kallt, kallt väder ifrån sjön. —

36. Engsövisan.

»Ur gamla Handlingar öfversatt på nu brukeligt språk.»
 Efter Olof von Dalin, poetiska arbeten, Stockholm 1783. Melodien ur Nordiska museets arkiv, Västmanland, n:r 1053. (Afskrift af R. Dybeck: *Folk-lore I*, mpt i Vitt. hist. ant. akademiens arkiv.)

1. Stolts In - ge-borg hon var den fa - gra - ste

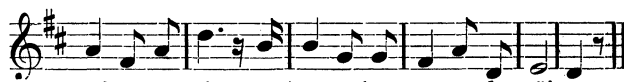
mö, som nån-sin gif - vit rid-da-re plå-gor. Hon

upp-väx - te hos sin frän-de på en ö, på

Engs - ö vid Mä - la - rens vå - gor. Till

Hof-va är stolt men Engsön har tu-sen-de nöj-en.

2. Och det var hertig Erik, Kung Ladulås son
 Han sade till Stolts Ingeborg sin fränka:
 »Jag har min furstinna, om henne är jag mån,
 Men Eder jag Engsö vill skänka».

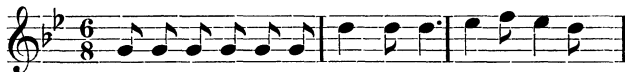
3. Stolts Ingeborg uppstiger från taffelen vid,
Hon tackar hertig Erik sin frände;
»Här vill jag ogift tillbringa min tid
Som ingen i världen mig kände».
4. »Så velen i här ogift tillbringa edra dar,
Min fränka, I veten ej ert bästa:
I kännen herr Håkan, den riddare så rar,
Med honom vill jag eder fästa».
5. Och det var herr Ambjörn, den riddare båld,
Hans hjärta det skalf och det riste;
Han hade länge önskat den jungfrun i sitt våld,
Fast icke Stolts Ingeborg det visste.
6. Stolts Ingeborg gick upp uti höga lofts bur,
Hon fälde sina modiga tårar:
»Så skall jag mig gifta emot min natur?
Nej aldrig jag herr Håkan utkorar».
8. Och det var herr Håkan den riddare rask,
Han tacka hertig Erik så färdig,
Han steg på sin häst och sade med brask:
»Jag är denna lyckan väl värdig».
9. Herr Ambjörn han kunde ej tåla det bång,
Han gjordade sin Tyrffing vid sida,
Och upp i förgyllande sadel han språng:
Han börja mot herr Håkan att rida.
12. De slogos i timmar, de slogos i tre,
Och ingen kunde segeren vinna;
Men ändtelig tumla herr Håkan på sne,
Hans röda blod började rinna.
16. Och det var Fru Ylfva, den högvisa fru,
Hon var en Sibylla i Norden,
Hon sade: »herr Ambjörn, så lycklig är Du,
Din släkt skall blomstras på jorden».
26. Herr Ambjörn han axlade kappan grön,
Till jungfruburen månade han uppstiga:
»I sitten i fred stolts Ingeborg så skön,
Min kärlek kan jag er ej förtiga».
28. Stolts Ingeborg hon virkade det röda guld,
Hon rodnade på kinden den sköna:
»Herr Ambjörn I hafven städs varit mig huld;
Men skall jag så dyrt eder löna?»
30. »Men efter I mig från herr Håkan har frälst,
Och efter jag er oro kan lindra,

Och efter jag vill ega er allrahelst;
Så vill jag eder önskan ej hindra.»

31. Och det var herr Ambjörn, hans hjärta fick ro,
Han gick för hertig Erik med gamman:
»Och hören I, min herre, jag är eder tro,
Fästen mig med eder fränka tillsamman».
32. Och hertigen svarade med vänligt tal;
»Din önskan vi gärna tillstädja.»
Och bröllopet stod i höga lofts sal,
Och Engsö blef uppfylldt af glädje.
33. Kung Birger var själf tillstädes den gång
Och drottning Margreta den rara
Och Västerås biskop och riddare mång
Och fruar och jungfrur så klara.
35. Och solen gick ned öfver Fagerön,
Och Granfjärden stod som en spegel,
Och jorden bar frukter, och himlen var skön,
Och stranden var prydder med segel.
36. Så hafva vi nu kvädit på gammal sägn
Om dem som nu stoftet bepryder.
Vår Herre välsigne och tage i sitt hägn
Det herrskap som Engsö nu lyder.

37. Kråkvisan.

Efter Arwidsson, *Svenska fornsånger*, III, sid. 527, under rubriken
Skämtsamma sånger.* Melodien är upptecknad efter fru Hulda Gar-
borgs sång vid Skansens vårfest, 1904.
Ur *Sångdansar* utg. af Nordiska museet.

1. Bonden han körde åt timmerskog; Hej och hå, åt

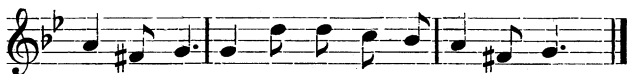

tim - merskog. Fick han hö-ra var krå-kan gol!

* Efter A. P. Berggren, *Svenska folksånger och melodier*, nr 115,
har tillagts följande strof:

»Af vingarna gjorde jag en solefjär',
Som flickorna bruka i vackert vä'r.»

Ett och annat skämtsamt tillägg göres också stundom af för-
sångaren.

Hej och hå! Tral - la - la - la - la - la - la.

2. Bonden vände om körde hem igen:
»Jag är så rädder, att kråkan biter mej!»
3. Svarade kärngen med ena tand:
»Aldrig hörde jag kråka skrämman!»
4. Bonden satte bågen emot sitt knä;
Nu sköt han kråkan ned från träd.
5. Han satte bågen emot sitt ben,
Han sköt den kråkan ned ur gren.
6. Bonden satte bågen emot sin fot;
Han sköt den kråkan i hjärterot.
7. Brått kom det bud från konungens gård:
»Hvad gjorde du med kråkan du sköt i går!» —
8. »Den kråkan var nyttig till mången god sak:
med fjädern täckte jag all min tak.»
9. Och hufvudet tog jag till käppeknapp.
Och näbben den tog jag till tunnetapp.»
10. »Af huden gjorde jag tolv par skor,
Förutan tofflor jag gaf åt mor.»
11. »Och köttet satte jag i balgar och kar,
Förutan de stekar jag gaf åt min far.»
12. »Föttren dem tog jag till dyngegrep,
Tarmarna tog jag till stockarerep.»
13. »Af skråfvet gjorde jag ett gångande skepp;
Hej och hå, ett gångande skepp.
Det likaste som uppå hafvet gick!»
Hej och hå! Trallalalalalalala.

38. Den motsträfvige brudgummen.

Efter »Jödde i Göljaryd», *Visor och berättelser*, h. II.

1. De kläd-de en brud i bröllopsskrud—I

kväden väl om I kunnen—Då häl-sade brudgummen

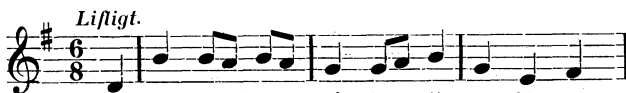

hem till sin brud: Jag vill inte va - ra brudgum-me.

2. Och när som de kommo till kyrkogård,
Två honom ledde, den tredje dref på,
För han ej vill vara brudgumme.
3. Och när som de kommo på kyrkohall,
Det hördes så grannt, hur den stackar'n han gnall:
»Jag vill inte vara brudgumme».
4. Och när som de kommo till kyrkodörr,
Så skrek han långt värre än han gjorde förr:
»Jag vill inte vara brudgumme».
5. Och när som de kommo i kyrkan fram,
Så ynkade honom båd' kvinna och man,
För han skulle vara brudgumme.
6. Men fram kom prästen med boken i hand,
»Nu är hon din hustru och du hennes man,
Nu slipper du vara brudgumme».
7. Och brudgummen tog sin brud i famn.
— I kväden väl om i kunnen —
»Nå Gud vare lof, nu är jag din man,
Nu slipper jag vara brudgumme.»

39. Herr Hjalmar.

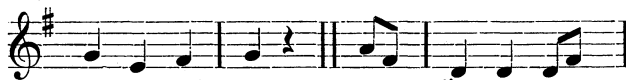
Upptecknad i Västergötland af J. N. Strömbom. Meddelad af en Lagmedlem, dotterson till upptecknaren. Jfr Geijer och Afzelius, *Svenska folkvisor*, ny uppl. n:r 47; Arwidsson, *Svenska fornsånger*, I, n:r 21.

1. Herr Hjalmar han ri - der allt upp-för en

mua - u - a - ur, Herr Hjalmar han ri - der allt

upp-för en mur. Där lig-ger för

ho-nom två käm-par på lur. Så

raskt ri - der nu herr Hjalmar i sadu - a - - len.

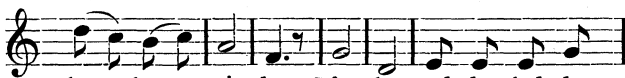
2. Herr Olof slår handen allt uti en stea-ea-en:
»Här ska' ni se en kämpe som inte är klen!»
3. Herr Hjalmar slår handen i sadula-knau-au-app:
»Här ska' ni se en kämpe som inte ger tapt!»
4. Men innan herr Hjalmar vet ordet utau-au-af,
Så hugger herr Olof hans hufvud utaf.
Så raskt rider nu herr Olof i sadualen.
5. Herr Olof han rider till konungens gåa-åa-ård,
Och där inför honom den jungfrun själf står.
6. »Och är det Hjalmars hufvud du förer med dia-ia-ig,
Så står här en sölfkanna fulltappad med vin.»
7. Men medan herr Olof ur sölfkannen drau-au-ack,
sin sölfspända knif i hans hjärta hon stack.
Så raskt rider nu den jungfrun i sadualen.
8. »Och ligg du nu där och sim i ditt bloa-oa-od,
Och ligg du nu där och sim i ditt blod!
Ty du hafver slagit den kämpen så god!»
Så raskt rider nu den jungfrun i sadualen.

40. Bältet.

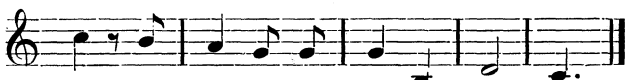
Upptecknad och meddelad af en Lagmedlem, som har visan genom muntlig tradition från mor och mormor. En framstående kännare af folkmelodier daterar densamma till 1600-talet.

1. Det var en söndags-mor - - gon, jag skulle till

kyr - kan ri - da. — Lång-la, sad - de - lad - de-

la — Jag skul - le till kyr-kan ri - - da.

2. Då spände jag på mig bältet mitt
Som sken öfver världen vida.
3. Och när jag kom i kyrkan in
De lyfte på hatt och på hätta.
4. Och prästen som för altaret stod
Han glömde båd' läsa och sjunga.
5. Två bruna fålar bjöd man mig
Allt för mitt bälte så fagert.
6. Men inte fick dom bältet mitt
Jag tyckte dom bjöd för magert.
7. Då bjöd man mig så mycket guld
Och mätte det upp i skålar.
8. Att jag ej bytte bältet då
Nog var jag väl en däre.
9. Ty när jag se'n kom hem igen
Jag fick så underliga tankar.
10. Då bytte jag bort bältet mitt
Mot ett par gamla vantar.

11. Det bältet var af sillefjäll
 Och sken öfver världen vida.
 — Lång-la, sadde laddela —
 Och sken öfver världen vida.

41. Dansvisa.

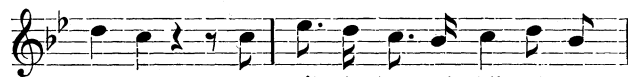
Efter Ivar Hallström, *Hertig Magnus och Sjöjungfrun.*

1. Och hör nu, lil - la vän - nen, så

fa - ger och fin — Hej lus - te - li - ga mån - de vi

dan - sa — Säg, vil - le hon väl bli al - ra

kärestan min? — De ro - sor vi bin - da till kransar.

2. Och säg då, ungersvennen, på urgammal sed,
 Hvad har han för en gåfva att fästa mig med?
3. Och jag har sölfverspänne och skarlakanskinn,
 Att bjuda fagra jungfrun, om hon vill bli min.
4. Och inte sölfverspänne och skarlakanskinn.
 Är nog för att locka stolts jungfruens sinn.
5. Och jag har söltversadel och gångare grå,
 För fagra stolts jungfrun att rida uppå.
6. Och hvarken sölfversadel eller gångare grå
 Har fagra stolts jungfrun lärt akta uppå.
7. Och jag har liten stuga, där jungfrun kan bo
 Och därtill ett hjärta fullt af älskog och tro.

8. Har ungersven ett hjärta fullt af älskog och tro,
 — Hej lusteliga mände vi dansa —
 Vill jungfrun i hans stuga så fröjdefull bo.
 — De rosor vi binda till kransar.

42. Sigurdskvädet.

Sigurdskvädena, af hvilka 15 stycken finnas upptecknade, äro de äldsta danskväden, som lefva kvar på Färöarna. De handla alla om den öfver hela Norden så uppburne sagohjälten Sigurd Fafnesbane och om hans färder på hästen Grane. Melodien, som är en och densamma till alla sigurdssångerna, torde äfven den vara synnerligen gammal; den är upptecknad efter fru Hulda Garborgs sång vid Skansens vårfest 1904. Här upptages endast några af de 59 stroforna hörande till Dvergemy I. Översättningen från färöiska är verkställd af *Ruben G:son Berg*.

Ur *Sångdansar*, utg. af Nordiska museet.

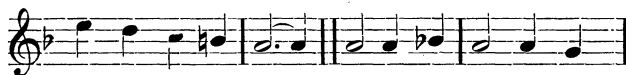
Jfr Hjalmar Thuren, *Dans og kvaddigtning paa Færøerne* och *Folkesangen paa Færøerne* samt Hulda Garborg, *Norske Dansevisur*.

1. Hört har jag från fordom tid att örnen far kring

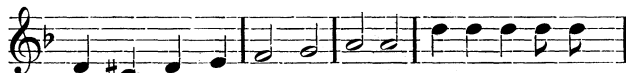
värld, Nu skall jag kvä-da om Sigurd den unge,

om hans för-sta färd, Gul-let från he-den bar

Gra - ne, gul - let från hed bar Gra - ne,

Sigurds svärd vardt drakens bane, seger han öf-ver

draken vann, gul-let från he-den bar Gra - ne.

2. Örnen är det snabbaste djur,
flyger så långan led.
Nu skall jag kväda om Sigurd den unge,
när först till strids han red.
3. Skölden skiner i gyllene sal,
han är icke kommen till dans.
Sigurd den unge, Sigmunds son,
så nämner jag namnet hans.
4. Sigurd går i salen fram
och djärft till orda tager:
»nu lyster mig rida till Dvärgaskog
och de vilda djuren jaga».
5. Hjalprek konung talar så
och lägger Sigurd på sinne:
»dvärgamål och trollefröjd
bo i berget inne».
6. Sigurd sig svingar på Granes rygg,
han tarfvar ingen töm,
så lätt och snabbt han rider fram,
som båten far med ström.
7. Sigurd rider första dagen,
tills det lider mot kvällen;
ridten bär mot mörkan skog,
fjärran hans faders välden.
8. Sigurd red genom skogen fram,
i dagar och nätter tre,
men hvarken kristen eller troll
kunds han för sig se.
9. Sigurd red genom skogen fram,
det bar öfver sten och stock.
Då står det framför honom med ens
en myllrande människoflock.
10. Sigurd sitter på Granens rygg
med både sköld och svärd:
»här skall jag rida längre fram
för att skönja eder färd».

11. Sigurd rider sig längre fram,
den ridten var ingen dans.
Han ser det knytas framför sig
af dvärg vid dvärg en krans.
12. En af dvärgarna gick fram,
det är ryktadt vida:
»är du kommen att leka här
eller är du kommen att strida?»
13. Sigurd sitter på Granes rygg,
han var icke blid i hågen.
Blyg var Sigurd för dvärgarna,
tordes ej svara på frågan.
14. En af dvärgarna steg fram,
het han var i håg,
höjde upp sin högra hand
Sigurd i anlete slog.
15. Sigurd svärdet ur slidan drog,
det stålet klingade godt;
»detta är det första sår
som jag i strid har fått».
16. Sigurd svärdet ur slidan drog,
höjde den klingan blå;
så den dolske dvärg han slog
klöf i stycken två.

43. Brynhildskvädet.

»Et Brudstykke af den lange Vise om Brynhild i det Tusind aar
gl. Sidurdskvæde utg. af H. G. Lungbye.»

Efter A. P. Berggren Danske Folke-Sange og Melodier med et
tilæg af Islandske og Færøiske. De här upptagna stroferna äro öf-
versatta af Gustav Cassel.

Samma mel. som n:r 42.

1. Brynhild sitter på Hildarfjäll,
Kammar hon sitt hår.
Fint och lent är det som silke,
Guldglans från det går.
2. Brynhild sitter i hallen höga,
Kämpar gångar därin.
Ingen tycker Budles dotter
Vara jämlike sin.
- 3 Det är än som ofta förr,
Friare komma att bedja.
Ingen törs gå längre fram,
Där vafurlågorna svedja.

4. Märkesmannen ordet talar,
Medan lågorna brinna:
»Hvem som går genom vafurlågan
Han skall den jungfrun vinna.
5. Sigurd då till orda tager,
Det är ryktadt vida:
»Jag bär det märke i min sköld
Att jag nu härin skall rida.»
7. Ingen red mot Brynhilds höjd
Utom Sigurd snare,
Genom rök och vafurlågor
Han och hästen hans, Grane.
8. Se, där stiger hästen Grane
Så dristeligen fram.
Brände så het den vafureld,
Som rundt om Sigurd brann.
9. Sigurd red genom vafurlågor
Som ingen tordes förr,
Och med goda svärdet sitt
Klöf han itu den dörr.
10. Såg han hvar det väna vif
Sof i sin härklädning nu,
Sigurd tar sitt bittra svärd,
Skär hennes brynja itu.
11. Vaknade då Brynhild opp
Frågande spörjer hon det:
»Hvem mände äga det goda svärd,
Som på min brynja bet?»
12. »Sigurd skall du nämna mig,
Och jag är Sigmunds son.
Det var Hjärdis drottningen
I löndom bar hon sin son.
13. Ridande kom jag från Nordens land,
Min håg står nu till dig.
Jag heter Sigurd Sigmundarson,
Väldiga söta min!»
14. Brynhild reser sig upp i bädd,
Smilar under lin:
»Var välkommen från öde länder,
Sigurd, söta min!»

15. Blid så omkring Brynhilds hals
 Lade han armen sin:
 »Den ed jag svär uppå min tro:
 Ej bor falsket i hugen min.»

44. Ormen länge.

»Ormen länge» är en färöisk dansvisa, som skildrar hela Svolder-slaget. Den dansas till en gammal form af sångdansen, kallad »hriugbrot», nu äfven glömd på Färöarna. Melodien är upptecknad efter fru Garborgs sång vid Skansens vårfest 1904. — De här upptagna stroforna äro öfversatta af *Ruben G:son Berg*.

Ur *Sångdansur*, utg. af Nordiska museet.

Om begreppet »hriugbrot» äro meningarna delade i litteraturen. Jfr bl. a. Richard Steffen, *Enstrofig nordisk folktyrik* samt Hjalmar Thurens och Hulda Garborgs vid n:r 42 omnämnda arbeten.

En färing har meddelat, att Ormen Långe sjunges olika i nästan hvarje by på den nordliga ögruppen.

2. Det byggdes och smiddes på kungens bud
En drake vid hafvets strand,
Ormen länge, det största skepp,
Som restes i Norges land.
3. Förgyllande skeno dess stäfvar två,
Och sidorna blänkte blå.
Förgyllande glimmade skölden i topp —
Sagorna säga så.
4. Konungen sitter i högsätet sitt
Och talar till sina män:
»Nu skola vi segla på saltan sjö,
Som jag drömde för längesen.»
5. Karska och glada svarte hans män:
»Herre, vi skola dig följa.
Med dig vi ej rädas för hårdaste strid
Eller för brantaste bölja.»
6. Högvuxen sven från berget sprang,
Bar en båge jättelik.
»Jarlen af Ringerike
Han sände mig nu till dig.»
7. Och konungen sade till svennen så
Med gamman i sin hug:
»I sanning skall du säga mig,
du gosse, hur kallas du?»
8. »Ejnar skall du kalla mig,
Väl vet jag spänna bågen.
Tambar nämner jag bågen min,
Dess pil far snabb som lågen.»
9. Så gingo de ned till hafvets strand,
Väpnade män och gäfva.
När skeppet de skjuta ur skjulet ut,
Träden och markerna bäfva.
10. Silkesegel de hissa för vind
Att ut i hafvet gånga.
Så är det sagdt, att kungen själf
Styrde Ormen länge.

45. Bendik och Årolilja.

Efter Hulda Garborg, *Norske Dansevisur*, nr 2. Öfversatt af Gustav Cassel.

2. Han var ej i kungens gård
Mer än månader två,
Så drogs han till kungens dotter
I en kärlek så stor.
3. Men kungen bygger gullstigar
Både branta och höga.
»Den som gullstigarna djärfves gå,
Honom skall det lifvet stå.»
4. Svarade Bendik den unge,
Han stod ej långt därifrån:
»Jo, jag gullstigarna djärfves gå
Förutan kungens lof.»
5. Om dagen red Bendik i skogen ut
Och fällde den vilda hind.
Om natten sof han hos jungfrun,
Det gällde hans unga lif.
6. »Jag tycker så om ditt gula hår,
Likt böjande äppelkvistar.
Säll mände den blifva, som dig får,
Gud hjälpe den, som dig mistar.»

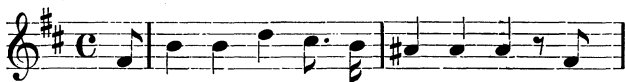
7. In kommer kungens lilla sven,
Säger hvad han såg:
»Han Bendik går gullstigarna
Förutan kungens lof.»
8. Det var danske konungen
Han slog sin näfve i bord:
»Ej skall Bendik lifvet njuta
Bjöds jag all världens jord.»
9. »Lunda kyrka i Skåne
Den är täckt med gull.
Ej skall Bendik lifvet njuta
Gaf han den tre gånger full.»
10. De bådo för Bendik den unge
Alla som hade mål,
Fågeln på kvisten den vilda,
Och djuren i skogarnas håll.
11. De bådo för Bendik den unge
Allt det, som hade lif,
Trädet i vilda skogen
Och blomman i fagrade lid.
12. In kom hon Årolilja,
Föll för sin fader på knä:
»Hör du, käre fader min,
Den fången skall du mig ge.»
13. »Gå bort från mig Årolilja,
Jag vill dig icke höra.
Det passar mitt svärd så illa
Att kvinnoblodet röra.»
14. Där borta söder om kyrkan
Där togo de Bendiks lif.
Uppe i Höganloftet
Där dog hans väna vif.
15. Så lade de Bendik i söder
Och Årolilja i nord.
Där växte på deras grifter
Två fagra liljor af jord.
16. Där växte på deras grifter
De fagrade liljerönnar två.
De kröktes ihop öfver kyrkan,
Att döma kungen de stå.
— Årolilja, hvi sofver du så länge? —

46. Sinclairsvisan.

Melodien, från Trondhjem, efter A. P. Berggren, *Norske Folke-Sange og Melodier*, nr 65, b. (Folke-Sange og Melodier, Fæderlandske og Fremmede, B. II.)

På Färöarna sjunges visan till en annan melodi med omkvädet: »Vel op for Dag, vi kommer vel over den Hede». Jfr Hjalmar Thuren, *Folkesangen paa Færøerne*.

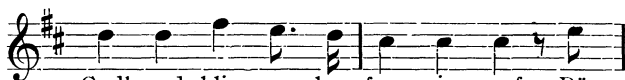
Senare hälften af hvarje strof upprepas och bildar omkväde.

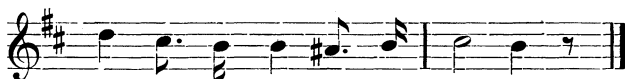
1. Herr Sin-clair drog öf-ver sal-tan haf, I

Nor-ge hans färd mån-de stan-na. Bland

Gudbrands klip-por han fann sin graf, Där

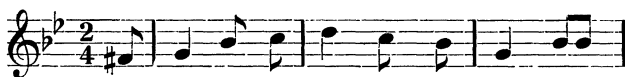
föll han med blö-dan-de pan-na.

2. Vid månens sken under färdens lopp
Han såg lik en gycklande villa
En hafsfru stiga ur vågen opp,
Som spådde det skulle gå illa.
3. Vänd om, vänd om, du skotske man,
Därborta de blodsörnar vaka.
Från Norge, säger jag dig försann,
Du aldrig skall vända tillbaka.
4. Han kastar ankar vid Romsdals strand,
Där stridsropen vildt höras skalla,
Väl fjortonhundra män i land
Han förde med honom att falla.
5. De allt förhärja med eld och brand
De värnlösa mände de kränka.
På stapplande gubbe de buro hand
Och skymfade gråtande änka.

6. Vårdkasen brann. Budkaflen gick
Kring bygden att männen uppbåda,
Och snart Herr Sinclair besanna fick,
Att färden han gjort till sin våda.
7. Soldaten är ute på kungens tåg!
Vi själfva må landet försvara,
Upp bönder alla med Gud i håg,
Skam den som sitt blod nu vill spara!
8. Det första ljungande skottet small
Och fällde Herr Sinclair till jorden
Hvar skotte skrek vid kaptenens fall
Nu spådomen sannad är vorden.
9. Men ej blef kvar en lefvande där,
Som kunde till Skottland berätta,
Hur för en ovän det farligt är
Sin fot uti Norge att sätta.

47. Olof och Karin.

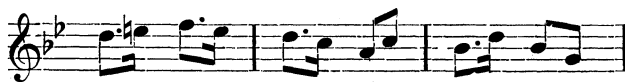
Efter Hulda Garborg, *Norske Dansevisur*, n:r 16. Öfversatt af Gustav Cassel.

1. O - lof satt hem - ma hos mo - der

sin — Träd mig ic - ke för nä - - ra. »När

skall du gif - ta dig so - - nen

min?» På val - len dan - sar min jung-fru.

4. »Jag såg henne Karin rida
I går vid huldrornas sida.
5. Hon hade icke annan häst
Än hvita björnen hon älskar mest.
6. Hon hade icke annan betselring
än Fraanar-ormen hon slängde omkring.»
7. Karin hon ser sig ut så vida,
Då ser hon Olof utför backarna rida.
8. Karin blef både blå och blek:
»Nu ser jag Olof må vara vred.»
9. »Och hör du Olof, herren min,
Hvad har hon sagt dig, moder din?»
10. »Hon sade hon såg dig rida
I går vid huldrornas sida.»
11. »Det må de väl på mig ljuga.
Gud nåde den som det trodde!»
12. »Hur kan väl gräset på jorden gro,
När sonen icke sin mor må tro?»
13. Han slog henne så med törnekvast,
Att linnet refs upp och bröstet brast.
14. »Olof slå icke längre du!
Nu har mitt hjärta brustit itu!»
18. Karin kom fram till himmelens port,
Jungfru Maria öppnade fort.
19. Jungfru Maria tog fram en stol:
»Sitt liten Karin och hvila din fot.»
21. »Jag är inte trött, jag kan väl stå
Men — må Olof himmelriket få!»
22. »Sitt liten Karin, nu hvila du må,
Olof han skall himmelriket få.»
23. »Jag är inte trött, jag kan väl stå
Men — må Olofs moder himmelriket få?»

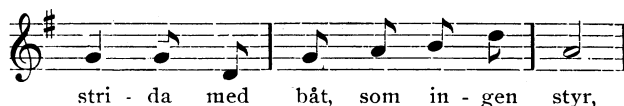
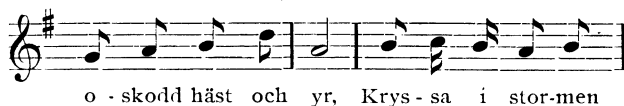
24. Jungfru Maria hon svarade så:
 — Träd mig icke för nära —
 »Olofs mor kan icke himmelriket få.»
 — På vallen dansar min jungfru.

48. Åka på isen hala.

Stev af *Ivar Aasen*, öfversatt af *E. A. Karlfeldt*. — Sjunges till den färöiska »bandadansen». Melodien är upptecknad efter fru Hulda Garborgs sång vid Skansens vårfest 1904.

Ur *Sångdansar*, utg. af Nordiska museet.

Jfr Hulda Garborg, *Norske Dansevisur*, nr 32.

2. Göra sig grann och fager
Och färdas så fint och smått,
Gömma sitt rätta lynne,
Tills målet väl är nådt,
Låta dig länge hoppas
Och svika dig redan brådt:
Det har jag hört som oftast
Skall passa kvinnor godt.
3. Göra sig mör i munnen
Och fria på narri blott,
Fresta de stackars flickor
Till både stort och smått,
Låta dem sedan fara
Och le åt deras lott:
Det har jag hört som oftast
Skall passa karlar godt.
4. Gå så förnäm och kräsen
Och byta sin håg hvar dag,
Kappas om största ståten
Och köpa af alla slag,
Låta en annan svida
För slika företag:
Det har jag hört som oftast
Skall vara kvinnfolks-tag.
5. Gå så kavat och skryta
Och pösa af själfbehag,
Sitta i dryckeslaget
Och hänga natt och dag,
Komma sen hem och dundra
Och hota med hugg och slag
Det har jag hört som oftast
Skall vara karlars tag.
6. Ändå så vill jag säga:
Det finns så många slag.
Råkar man på det goda,
Så ser man väl andra drag.

Möter ett ärligt hjärta
Ett lika hjärtelag,
Ja, då är det ljust i hoppet
Som sol på en sommardag.

7. Ja, när de rätta mötas,
Är allt i sitt rätta lag.
Troget på väg de följas
I sämja och godt behag.
Ungdom och fägring vika,
Men hjärtat slår friska slag;
Kärleken håller sin värme
Och varar till dödens dag.
-

Register:

Nr		Sid.
1.	Didriksvisan	5
2.	Kämpen Grimborg	7
3.	Sven i Rosengård	9
4.	Samsing	10
5.	Herr Carl eller klosterrofvat	11
6.	Lindormen	13
7.	Sorgens makt	15
8.	Hillebrand	16
9.	Liten Karin	18
10.	Pröfningen	20
11.	Herr Peder och liten Kerstin	22
12.	Herren Båld	24
13.	Hertig Fröjdenborg och fröken Adelin	25
14.	Konungabarnen	27
15.	Fogden och Pigan	30
16.	Herr Tideman och lilla Rosa	31
17.	Lilla Rosa	33
18.	Oväntad bröllopgäst	34
19.	Den lille båtsmannen	36
20.	Liten Kerstins bröllop och begrafning	38
21.	De två konungsdöttrarna	39
22.	Inga liten kvarnpiga	41
23.	Jungfrun i blå skogen	42
24.	Grefvens döttrar vid Elfvabolid	44
25.	Per Tyrssons döttrar i Vänge	45
26.	Herr Peders sjöresa	47
27.	Tofva lilla	49
28.	Liten Kerstin befriar sin broder	50

N:r		Sid.
29.	Sankt Örjans visa.....	52
30.	Harpans kraft	54
31.	Hilla lilla	55
32.	Per Svinaherde	57
33.	En rosen visa med älskog.....	58
34.	Rosendalsvisan	60
35.	De två systrarna	61
36.	Engsövisan.....	63
37.	Kråkvisan	65
38.	Den motsträfvige brudgummen	66
39.	Herr Hjalmar	67
40.	Bältet	69
41.	Dansvisa ur Hertig Magnus och Sjöjungfrun	70
42.	Sigurdskvädet	71
43.	Brynhildskvädet.....	73
44.	Ormen Långe.....	75
45.	Bendik och Åro Lilja	77
46.	Sinclairsvisan	79
47.	Olof och Karin.....	80
48.	Åka på isen hala	82

I Folkvisedanslagets bibliotek finnas bl. a. följande arbeten tillgängliga:

Arwidsson, A. I., Svenska fornsånger. Stockholm 1834.

Bondeson, August, Visbok. Stockholm 1903.

Garborg, Hulda, Songdansen i Nordlandi. Kristiania 1913.

» » Norske Dansevisur. Kristiania 1913.

Geijer E. G. och *Afzelius, A. A.*, Svenska folkvisor, ny uppl. Stockholm 1880.

Jödde i Göljaryd, Visor och berättelser. Stockholm 1900.

Nielsen, Grüner, H., Vore ældste Folkedanse, Langdans og polskdans, Köpenhamn 1917.

Sangbók Føroya Skúla. Tórshavn 1907.

Thuren, Hjalmar, Dans og kvaddigtning paa Færøerne. Köpenhamn 1901.

» » Folkesangen paa Færøerne. Köpenhamn 1908.

Stockholm 1918. P. A. Norstedt & Söner. 180170